

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

Σχολή Επαγγελματών Υγείας & Πρόνοιας

Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

Πτυχιακή Εργασία:

**ΕΠΙΛΕΓΟΝΤΑΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ
ΠΕΡΙΟΔΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ : ΑΠΟΨΕΙΣ
ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΟΥ
ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΡΑΚΗΣ**

του/της

ΣΤΑΤΗ ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΤΣΙΛΙΜΙΓΚΡΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του πτυχίου Κοινωνικής
Εργασίας

Σεπτέμβριος 2016

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της πτυχιακής μας εργασίας, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την υπεύθυνη και επιβλέπουσα καθηγήτρια μας, Δρ. Παπαδάκη Βασιλεία, της οποίας η βοήθεια και η καθοδήγηση ήταν πολύ σημαντική καθ' όλη τη διάρκεια της εργασίας μας. Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά, τον Υπεύθυνο Πρακτικής Άσκησης, κo Καβούκη Μ., ο οποίος μας υποδέχθηκε με μεγάλη προθυμία για να μας βοηθήσει στη διεξαγωγή της έρευνας μας και τους φοιτητές/τριες του τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, που συνέβαλαν στην έρευνας μας με τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων.

Εισαγωγή

Η εκπαίδευση αναγνωρίζεται παγκοσμίως ως η απάντηση στα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα του κόσμου. Έθνη και ιδιώτες στρέφονται προς την εκπαίδευση ως τη θεραπεία για τη φτώχεια, την άγνοια, την ξηρασία, την υπερβολική βροχόπτωση, την νοητική ανεπάρκεια, την ανεργία, την κακή διακυβέρνηση, το κακό σύστημα επικοινωνίας, την πείνα και την ανεπαρκή στέγαση. Κάθε έθνος του κόσμου επιδιώκει την ποιότητα ζωής και την κοινωνική θέση. Η επιλογή καριέρας είναι μία από τις πολλές σημαντικές επιλογές που κάνουν οι μαθητές για τον καθορισμό των μελλοντικών τους σχεδίων. Η απόφαση αυτή θα τους καθοδηγήσει σε όλη τη ζωή τους (Hooley, κ.ά., 2012).

Η προσωπικότητα του κάθε μαθητή αντανακλάται στην επιλογή επαγγέλματος που θα κάνει. Ανεξαρτήτως της ηλικίας κάποιου, η επιλογή της σταδιοδρομίας ή η επιθυμία αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα για όλους. Πολλοί μαθητές στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πιστεύουν ότι το μέλλον τους θα αποτελείται από ένδοξες περιπέτειες στις οποίες είναι βέβαιο ότι θα πετύχουν. Πολλοί από αυτούς έχουν την άποψη ότι θα είναι σε θέση να εργαστούν σε δημόσια ή ιδιωτικά ιδρύματα, μόλις ολοκληρώσουν τη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Sharf, 2006).

Μερικοί προγραμματίζουν να γίνουν δικηγόροι, μηχανικοί, γιατροί, λογιστές και ούτω καθεξής. Οι μαθητές στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπως και πολλοί άλλοι νεαροί ενήλικες, πάντα ανησυχούν για το τι θα κάνουν με τη ζωή τους, τι θα γίνουν όταν μεγαλώσουν. Ανησυχούν για την έγκαιρη έναρξη της επαγγελματικής τους ζωής και για την εύρεση παραγωγικών και αποδοτικών χώρων, για τις γρήγορα μεταβαλλόμενες κοινωνίες όπου οι μισθοί για την απασχόληση είναι απίθανο να είναι διαθέσιμοι σε επαρκή κλίμακα για να απορροφήσει περισσότερο από ένα μικρό κλάσμα νέων ανθρώπων όταν πλέον φθάσουν στην αγορά εργασίας (Akbulut & Looney, 2007).

Το πώς οι νέοι του σήμερα θα αντιμετωπίσουν τα προβλήματα του αύριο θα εξαρτηθεί από το ποσοστό της επιτυχίας στον προγραμματισμό γι' αυτό το αύριο. Ο σχεδιασμός για το αύριο κατά κύριο λόγο αποτελεί την ευθύνη των γονέων, των εκπαιδευτικών και των σχολικών συμβούλων. Οι μαθητές χρειάζονται γενικό προσανατολισμό στον κόσμο της εργασίας, μέσω του προγράμματος σπουδών. Η επιλογή της καριέρας είναι ένα ευαίσθητο θέμα που απαιτεί προσοχή και σοβαρές

σκέψεις. Το είδος της σταδιοδρομίας που επιδιώκουν οι νέοι μπορεί να επηρεάσει την ζωή τους με πολλούς τρόπους. Για παράδειγμα, μπορεί να προσδιορίσει τον τόπο που θα ζει το άτομο και το είδος των φίλων που θα διατηρεί (Akbulut & Looney, 2007).

Αυτό μπορεί να αντανακλά το βαθμό της εκπαίδευσης που έχει κανείς και να καθορίζει το ποσό των χρημάτων που θα κερδίζει. Οι επιθυμίες των ανθρώπων για την καριέρα τους είναι διαφορετικές. Πολλοί άνθρωποι επιθυμούν υψηλό εισόδημα, ενώ άλλοι θέλουν περιπέτειες, ενώ κάποιοι άλλοι θέλουν να εξυπηρετούν τους ανθρώπους και να κάνουν τον κόσμο καλύτερο. Κάθε μαθητής μεταφέρει τη μοναδική ιστορία του παρελθόντος του και αυτό καθορίζει το πώς βλέπει τον κόσμο.

Έντονο είναι το ερευνητικό ενδιαφέρον για τους παράγοντες (factors) που επηρεάζουν την ανάπτυξη των επαγγελματικών φιλοδοξιών και αξιών του ανθρώπου. Ως τέτοιοι θεωρείται πως είναι ένας συνδυασμός κοινωνικό-δημογραφικών, προσωπικών-ψυχολογικών παραγόντων, καθώς και κοινωνικό-περιβαλλοντικών επιδράσεων. Στους κοινωνικό-δημογραφικούς παράγοντες περιλαμβάνονται το μορφωτικό επίπεδο και το επάγγελμα των γονέων, το οικογενειακό εισόδημα, η κοινωνική τάξη, το φύλο, καθώς και ο τρόπος διαμονής.

Σκοπός της παρούσης μελέτης είναι να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές επιλέγουν σπουδές στην Κοινωνική Εργασία εν μέσω οικονομικής κρίσης. Συγκεκριμένα θα μελετηθούν οι απόψεις των ίδιων των φοιτητών/τριών του τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, μέσα από τη διεξαγωγή πρωτογενούς ποσοτικής έρευνας.

INTRODUCTION

Education is recognized worldwide as the answer to socio-economic problems. Nations and private individuals turn to education as the cure to poverty, ignorance, drought, excessive rain, mental deficiency, unemployment, poor governance, poor communication systems, hunger and inadequate housing. Every nation in the world seeks quality of life and social status. Education encompasses career choice which is one of the most important decisions students make when deciding on their future plans. This decision will guide them throughout their lives.

Each student's personality is reflected in his choice of profession. Independent of someone's age, career choice or decision is an important subject for all. Many students in higher education believe that their future will consist of illustrious adventures in which it is sure they will succeed. Many of them are of the opinion that they will be in a position to work in public or private institutions, once they have completed their higher education.

Some plan to become lawyers, engineers, doctors, accountants and so on. The students in higher education just like other young adults often worry about what they will do in their lives after graduating. They worry about the timely start of their professional life and finding productive and effective employment, in a changing society where salaries are unavailable on a sufficient scale to absorb more than a small group of young people on their arrival in the workforce.

How today's youth will face tomorrow's problems will depend on the amount of success in how that tomorrow is planned. The design for tomorrow is mainly the responsibility of parents, teachers and school advisors. The students require a general orientation in the world of work via the school curriculum. The choice of career is a sensitive issue which demands careful and serious thought. The type of career which the youth pursue can influence their lives in many ways. For example, it is able to determine the place where an individual lives and the kind of friends he keeps.

This design for tomorrow can reflect the level of education which someone has reached and determine the amount of money he earns. Each person's career hopes are different. Many people desire a high income, while others want adventure, others

want to help people and make the world a better place. Each student carries his unique past and that determines how he sees the world.

The factors involved in professional ambition and values are of intense interest to researchers. Such factors which are considered to have a connection are social-demographic, personal-psychological factors, in addition to social environmental action. In the case of social demographic factors, this comprises the educational level and profession of the parents, the family income, social class, gender as well as place of residence.

The aim of this research is to investigate the way in which students choose studies in social work in a time of economic recession. In particular, the views of undergraduates in the Departments of Social Administration and Political Science at the Democritus University of Thrace will be studied by conducting first-hand quantitative research.

Περιεχόμενα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	2
Εισαγωγή.....	3
Κεφάλαιο 1 Παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή σπουδών.....	9
1.1 Αξίες.....	11
1.2 Προσδοκίες Γονέων.....	13
1.3 Εκπαιδευτικό Σύστημα.....	15
1.4 Φύλο.....	18
1.5 Κοινωνική Τάξη.....	20
1.6 Κοινωνική και Οικονομική Κατάσταση της χώρας.....	22
Κεφάλαιο 2 ^ο Κοινωνικές και Οικονομικές Συνθήκες στην Ελλάδα.....	25
2.1 Ανεργία και οικονομική κρίση στην Ελλάδα.....	25
Κεφάλαιο 3 ^ο Μεθοδολογία και αποτελέσματα Έρευνας.....	28
3.1 Μεθοδολογία Έρευνας.....	28
3.2 Αποτελέσματα Έρευνας.....	30
3.2.1 Κοινωνικό – δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων.....	30
3.2.2. Οικογενειακά στοιχεία συμμετεχόντων.....	32
3.2.3. Οικονομική κατάσταση συμμετεχόντων.....	34
3.2.4. Στάση προς το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας.....	37
Φοίτηση σε τμήμα του ΤΕΙ.....	39
3.2.5. Αξιολόγηση γενικών κριτηρίων επιλογής επαγγέλματος.....	41
3.2.6. Αξιολόγηση κριτηρίων φοίτησης στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας.....	43
3.2.7. Σύγκριση μεταξύ της επιρροής της οικονομικής κρίσης στην οικονομική κατάσταση των οικογενειών των φοιτητών και της οικονομικής ενίσχυσης που οι φοιτητές λαμβάνουν.....	46
3.2.8 Σχέση φύλου, μορφωτικού επιπέδου γονέων και τρόπου καταγωγής με τα γενικά κριτήρια επιλογής επαγγέλματος.....	47
3.2.9 Σχέση φύλου και κριτηρίων φοίτησης στο Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας.....	49
3.2.10 Σχέση του βαθμού επιρροής της οικονομικής κρίσης στην κατάσταση της οικογένειας με τα γενικά κριτήρια επιλογής επαγγέλματος (ιεράρχηση τμημάτων στη συμπλήρωση του μηχανογραφικού).....	50
3.2.11 Σχέση του βαθμού μείωσης της οικονομικής ενίσχυσης του φοιτητή λόγω οικονομικής κρίσης με τα γενικά κριτήρια επιλογής επαγγέλματος (ιεράρχηση τμημάτων στη συμπλήρωση του μηχανογραφικού).....	51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 Συμπεράσματα – Συζήτηση..... 53

Κεφάλαιο 1 Παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή σπουδών

Ο μαθητής στην Ελλάδα θα πρέπει να κάνει σκέψεις για τη σταδιοδρομία του στο τελευταίο έτος του σχολείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Θα πρέπει να καταστεί εμφανές εκείνη τη στιγμή ότι ο μαθητής θα πρέπει να κάνει κάτι με το μέλλον του. Οι τελειόφοιτοι της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης θα έχουν επιτύχει επιλέγοντας μια καριέρα, αν έλαβαν μία απόφαση ολοκληρωμένη σχετικά με την εκπαίδευση, την αξιολόγηση όλων των δυνατών παραγόντων σε μία διαδικασία επιλογής σταδιοδρομίας.

Σύμφωνα με τον Alutu (2001 οπ. αν. Ohiwerei και Nwosu, 2009) η επιλογή σταδιοδρομίας θα πρέπει να ξεκινήσει από τα χρόνια φοίτησης του μαθητή στο νηπιαγωγείο, και να συνεχιστεί στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η ατομική κοινωνική θέση, το εισόδημα, ο τρόπος ζωής, η επιλογή των φίλων, η ψυχική και σωματική υγεία επηρεάζονται από το είδος της εργασίας που κάνει κάποιος. Με άλλα λόγια, η επιλογή της σταδιοδρομίας ενός ατόμου παίζει σημαντικό ρόλο σε ολόκληρη τη ζωή του.

Η λήψη αποφάσεων στην επιλογή της καριέρας δεν είναι ένα εύκολο έργο, ωστόσο, οι άνθρωποι έρχονται αντιμέτωποι με το καθήκον να κάνουν μία επιλογή ως προς την καριέρα τους, να προετοιμαστούν γι' αυτό, να την ξεκινήσουν και να προοδεύσουν μέσα από αυτήν. Αυτό το σημείο επιλογής είναι αναμφισβήτητα το πιο κρίσιμο στάδιο. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η λήψη μιας λανθασμένης απόφασης στην σταδιοδρομία μπορεί να καταστρέψει την ευτυχία ενός ατόμου στη ζωή. Μία ακατάλληλη απόφαση καριέρας μπορεί να έχει αρνητικό αντίκτυπο, όχι μόνο για το άτομο αλλά και για το σύνολο της κοινωνίας. Εν όψει των ανωτέρω, η ανάγκη να εξοπλιστούν οι μαθητές με τα κατάλληλα προσόντα στην λήψη απόφασης σχετικά με την σταδιοδρομία τους, είναι ιδιαίτερα επιτακτική.

Ο Borchert (2006 οπ. αν. Beyer, 2008, σ.10) σε έρευνα που διεξήγαγε στο Γυμνάσιο Germantown το οποίο βρίσκεται σε ένα προάστιο βορειοδυτικά του Μίλγουοκι στο Ουισκόνσιν και φιλοξενούσε 1.250 μαθητές, διαπίστωσε ότι οι τελειόφοιτοι του Γυμνασίου, άρχισαν από πολύ νωρίς να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τις επιλογές για την σταδιοδρομία τους. Οι επιλογές αυτές βασίζονταν στην αντίληψη του περιβάλλοντός τους, τις ευκαιρίες τους και λάμβαναν υπόψη την προσωπικότητά τους.

Στους περιβαλλοντικούς καθοριστικούς παράγοντες στο Germantown, είχαν συμπεριληφθεί και τα οικονομικά της γειτονιάς των μαθητών. Οι μαθητές του Germantown, είχαν πρόσβαση στα πανεπιστημιακά, τεχνικά, δημόσια και ιδιωτικά κολέγια στην περιοχή. Το σύστημα υποστήριξης του μαθητή που αποτελούνταν από τους γονείς, τους συγγενείς, τα αδέρφια, τους συμμαθητές, τους δασκάλους και τους συμβούλους, μπορεί να αποτέλεσε τον πιο καθοριστικό περιβαλλοντικό παράγοντα.

Σύμφωνα με τον Werbel (2000), θα ήταν καλό να υπάρχει μια πιο συνεχής προσπάθεια για παρακίνηση, εκπαίδευση και καθοδήγηση των μαθητών. Όπως σημειώνει, οι μαθητές δεν ενημερώνονται σωστά από τους συμβούλους σταδιοδρομίας για τις επιτυχίες αυτών που ασχολούνται με τα τεχνικά επαγγέλματα, σε σύγκριση με εκείνους που επιδιώκουν ένα πιο παραδοσιακό επάγγελμα.

Στην Ελλάδα, ο καθηγητής κ. Μουζέλης (2006), αναφέρει πως οι κοινωνικοοικονομικές ανισότητες επιτείνονται από το θέμα της «δωρεάν παιδείας» καθώς οι οικογένειες με χαμηλό οικονομικά εισόδημα δεν έχουν τη δυνατότητα να στείλουν τα παιδιά τους για σπουδές. Ως εκ τούτου μαθητές από χαμηλά κοινωνικό-οικονομικά στρώματα δεν έχουν και πολλές επιλογές ως προς την επιλογή επαγγέλματος. Αναγκάζονται ή να επιλέξουν κάποια σχολή στο μέρος που κατοικούν, ή αν δεν υπάρχει σχολή, να μην σπουδάσουν και να ασχοληθούν με κάτι στον τόπο κατοικίας τους.

Η έρευνα του Μονιούκα (2011), διερεύνησε τις εκπαιδευτικές προτιμήσεις των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μέσα από μελέτη πρωτοετών φοιτητών του Πανεπιστημίου Πατρών και συμπέρανε πως οι μαθητές επιλέγουν σχολές βάσει του επαγγέλματος των γονιών τους, ειδικά όταν οι γονείς ασκούν επαγγέλματα του Πολυτεχνείου ή της Υγείας. Η ίδια έρευνα συμπέρανε πως και το φύλο παίζει ρόλο στην επιλογή επαγγέλματος καθώς περισσότερα αγόρια φοιτούν σε θετικές ή/και πολυτεχνικές σχολές και περισσότερα κορίτσια σε θεωρητικές - παιδαγωγικές σχολές.

Σε ανάλογα συμπεράσματα οδηγήθηκε και η Ταρασίδου (2010) σύμφωνα με την οποία στην Κύπρο οι μαθητές λαμβάνουν απόφαση για την επιλογή των σπουδών τους βάσει του μορφωτικού επιπέδου των γονιών τους και του εισοδήματός τους. Αναφορικά με το φύλο, η έρευνα συμπέρανε πως τα κορίτσια είναι περισσότερο πιθανό να συνεχίσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση από ότι τα αγόρια, τα οποία όταν το επιλέξουν, προτιμούν σχολές οικονομίας και διοίκησης καθώς θεωρούν ότι οι

σχολές αυτές αποφέρουν περισσότερα κέρδη στο μέλλον. Η επιλογή επίσης για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση εξαρτάται από τις πεποιθήσεις των μαθητών για τις ικανότητές τους (αυτοαντίληψη).

1.1 Αξίες

Οι αξίες αφορούν σε ένα σύνολο προτύπων που καθορίζουν τις στάσεις, τις επιλογές και τις δράσεις κάθε ατόμου. Η χαρτογράφηση των αξιών ανά προτεραιότητα βοηθά τον κάθε άνθρωπο να θέσει σημαντικές βάσεις για την λήψη ορθών αποφάσεων. Όταν η χαρτογράφηση αφορά τις εργασιακές αξίες, δηλαδή το σύνολο προτύπων που καθορίζουν τις εργασιακές στάσεις, επιλογές και δράσεις ενός ατόμου, τότε αυτό βοηθιέται ώστε να λάβει σημαντικές αποφάσεις σταδιοδρομίας.

Οι εργασιακές αξίες καθορίζουν τις επιλογές στην εργασία του ατόμου. Συγκεκριμένα κάποιοι άνθρωποι επιλέγουν επαγγέλματα τα οποία εστιάζουν στη δημιουργικότητα, άλλοι κινούνται με βάση τις οικονομικές απολαβές οπότε επιλέγουν επάγγελμα με βάση το εισόδημα και άλλοι θέλουν να παρέχουν κοινωνικό έργο (Career Development Center, 2015).

Σε σχέση με τις εργασιακές αξίες, πρέπει να αναφερθεί ότι όλοι οι άνθρωποι δεν μοιράζονται τις ίδιες εργασιακές αξίες στον ίδιο βαθμό. Η μέτρηση τόσο της ιδιοσυγκρασίας όσο και των εργασιακών αξιών ενός ατόμου, είναι πολύ σημαντική για την αξιολόγησή του και για την κατανόηση-πρόβλεψη του επαγγέλματός του. Κάθε άτομο πιστεύει σε κάποιες επαγγελματικές αξίες, οι οποίες δεν είναι οι ίδιες για όλους. Οι εργασιακές αξίες αποτελούν βαθύτερες πεποιθήσεις, προτιμήσεις, στάσεις, ιδέες και γνώμες του ατόμου, οι οποίες με δυναμισμό και ασυνείδητα κατευθύνουν τη συμπεριφορά του και τις επιλογές του (Sortheix et al., 2013).

Αν κάποιος άνθρωπος, για παράδειγμα, έχει ψηλά στο σύστημα αξιών του την τεμπελιά, την ανηθικότητα, το ψέμα, την κλεψιά, τότε κάποιος θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι το άτομο αυτό είναι ένα άτομο ανεύθυνο, ασυνείδητο. Οι εργασιακές αξίες που χαρακτηρίζουν κάθε άτομο έχουν τις ρίζες τους στην κληρονομικότητα (Keller et al., 1992; Arvey et al, 1994), στην οικογένεια, στα βιώματα του και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

Οι εργασιακές αξίες είναι βαθιά ριζωμένες στη συνείδηση του κάθε ανθρώπου και η παραβίασή τους δημιουργεί αισθητή αναστάτωση στον ψυχικό μηχανισμό του

ατόμου. Όταν αλλάζει η δομή της κοινωνίας το αποτέλεσμα είναι να μεταβάλλονται και οι αξίες της κοινωνίας και επομένως και οι αξίες της οικογένειας, η οποία μεταβάλλεται βάσει των αλλαγών της κοινωνίας (Dobson et al., 2014).

Βασικός σκοπός της οικογένειας είναι η διαμόρφωση αξιών, προσωπικών και εργασιακών στο παιδί, καθώς μεταβιβάζονται σε αυτό τα ήθη και τα έθιμα της κοινότητας και οι θεσμοί της κοινωνίας (Παρούτσας, 2015). Καθώς οι μορφές της οικογένειας αλλάζουν από εποχή σε εποχή, είναι έκδηλο ότι και αξίες της οικογένειας θα διαμορφώνονται από τις εκάστοτε συνθήκες. Επομένως, γίνεται κατανοητό ότι η σημερινή κρίση αξιών (Narotzky & Besnier, 2014) οφείλεται σε μεταβολές στο κοινωνικό σύστημα. Συγκεκριμένα, οι πιο σημαντικές μεταβολές συνοψίζονται παρακάτω (Johnson et al., 2012):

Η αλλαγή του τρόπου επιβίωσης: η γεωργία, η αλιεία και οι μικρές βιοτεχνίες μειώνονται, ενώ στα αστικά κέντρα αυξάνεται η απασχόληση στη βιομηχανία, στις μεγάλες επιχειρήσεις, στο δημόσιο τομέα και σε άλλες υπηρεσίες.

Όσον αφορά στους πολιτικούς θεσμούς και στο νομικό καθεστώς, η συνυπεύθυνη αντιμετώπιση των κοινοτικών προβλημάτων και συμφορών από όλα τα μέλη τους είχε ως συνέπεια τη δημιουργία δυσπιστίας των κατοίκων για τις προθέσεις και πράξεις της κεντρικής κυβέρνησης.

Ως προς το εκπαιδευτικό σύστημα, παράγοντας πολύ σημαντικός για την ελληνική κοινωνία, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια σημαντική άνοδος του μορφωτικού επιπέδου των παιδιών και των ενηλίκων.

Ειδικά για το επάγγελμα της Κοινωνικής Εργασίας αυτό θεωρείται ως ένα επάγγελμα με υψηλές ανθρώπινες αξίες, καθώς οι δραστηριότητες του επαγγελματία της Κοινωνικής Εργασίας έχουν να κάνουν με τη διασφάλιση των δικαιωμάτων όλων των ανθρώπων, την αξιοπρέπειά τους, το σεβασμό. Μέσα από την επιστήμη της Κοινωνικής Εργασίας, οι επαγγελματίες αγωνίζονται για την κοινωνική αλλαγή, συνοχή και ενδυνάμωση.

Οι επαγγελματίες έρχονται σε επαφή με ευάλωτες κοινωνικά ομάδες (μετανάστες, πρόσφυγες, θύματα βίας, άτομα εξαρτημένα από ουσίες κ.α.), τις οποίες επιχειρούν να ενσωματώσουν στο κοινωνικό σύνολο. Ως εκ τούτου μόνο άτομα με υψηλές πανανθρώπινες αξίες μπορούν να επιλέξουν ένα τέτοιο επάγγελμα (ΤΕΙ Αθήνας, 2015).

Σύμφωνα με έρευνα που έγινε από τον Adams et al. (2006) οι φοιτητές που επιλέγουν την ειδικότητα της Κοινωνικής Εργασίας, διαμορφώνουν την επαγγελματική τους ταυτότητα πριν καν ξεκινήσουν τις σπουδές τους. Ουσιαστικά οι περισσότεροι από αυτούς έχουν ως δεδομένο ότι θέλουν να βοηθούν τους συνανθρώπους τους οπότε επιλεγούν τη συγκεκριμένη ειδικότητα, θεωρώντας ότι θα τους βοηθήσει να επιτύχουν το συγκεκριμένο στόχο τους, που αποτελεί για αυτούς στάση ζωής.

Σε πιο πρόσφατη έρευνα οι Bellamy et al. (2013) διαπίστωσαν ότι τα άτομα που εργάζονται σε επαγγέλματα Κοινωνικής Εργασίας έχουν επιλέξει το συγκεκριμένο επάγγελμα περισσότερο με δεδομένη την ανάγκη που έχουν να προσφέρουν και λιγότερο για βιοποριστικούς λόγους. Ουσιαστικά οι συγκεκριμένοι έχουν κάνει συνειδητοποιημένα την επιλογή του συγκεκριμένου επαγγέλματος από τότε ακόμα που ήταν μαθητές και διερευνούσαν τις επαγγελματικές επιλογές που έχουν να κάνουν.

1.2 Προσδοκίες Γονέων

Η παρουσία του ενήλικα, ιδιαίτερα του γονέα, αποτελεί για τον έφηβο σημείο αναφοράς, πρόσωπο ταύτισης και μοντέλο προς μίμηση. Οι γονείς επηρεάζουν τα παιδιά τους -συνειδητά ή ασυνειδητά- με αυτά που λένε, κάνουν, επικαλούνται, επιβραβεύουν ή αποδοκιμάζουν. Οι επιρροές σε σχέση με τον επαγγελματικό προσανατολισμό των εφήβων μπορεί να ασκηθούν με έμμεσο ή άμεσο τρόπο, καθώς οι γονείς προβάλλουν συγκεκριμένα πρότυπα και αξίες, επαγγέλματα, τρόπους ζωής και κοινωνικούς ρόλους σε συνάρτηση με το κοινωνικό περιβάλλον όπου εντάσσονται σταδιακά οι νέοι.

Η ερευνητική προσέγγιση των στάσεων και απόψεων των νέων από ερευνητές στη χώρα μας δείχνει τη σημασία της οικογένειας στην επιλογή σπουδών και επαγγέλματος.

Σε μια έρευνα του ΕΚΚΕ, η οποία πραγματοποιήθηκε στο νομό Κερκύρας, οι μαθητές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης δήλωσαν ότι επέλεξαν Δέσμη μετά από συζήτηση με τα μέλη της οικογένειάς τους σε ποσοστό 23%, ενώ σε ποσοστό 17,4% δήλωσαν ότι η επιλογή της Δέσμης ήταν κυρίως επιλογή των γονέων τους (Φακιολάς, 1999). Χαρακτηριστικά των πιέσεων που ασκούν οι γονείς για την εισαγωγή των

παιδιών τους σε πανεπιστημιακές σχολές υψηλού γοήτρου είναι τα ευρήματα μιας άλλης έρευνας του ΕΚΚΕ (Φακιολάς, 1999), όπου διαπιστώθηκε ότι ποσοστό 35% των αποφοίτων της Ιατρικής είχε επιλέξει τις σπουδές αυτές αναγκαστικά μετά από πιέσεις των γονέων.

Γενικά, υπάρχουν πολλοί παράγοντες στην ζωή ενός ατόμου που θα επηρεάσουν τον επαγγελματικό δρόμο και τις επαγγελματικές του επιλογές, τόσο εσωτερικοί, όσο και κοινωνικοί. Αν και οι εσωτερικοί παράγοντες (π.χ. ευφυΐα, κλίσεις) παίζουν αποφασιστικό ρόλο στις αποφάσεις που θα πάρει το άτομο σε σχέση με το επάγγελμα που θα ακολουθήσει, οι κοινωνικοί παράγοντες (π.χ. σχολείο, οικογένεια, ΜΜΕ) είναι εκείνοι που έχουν αποφασιστική σημασία.

Η συμβολή κυρίως της οικογένειας στην επαγγελματική εξέλιξη του ατόμου θεωρείται καθοριστικής σημασίας. Με τον όρο επαγγελματική εξέλιξη δεν νοείται απλά ό,τι έχει σχέση με την επιλογή του ατόμου για την είσοδό του σε μια εργασία, αλλά και με τη δια βίου επαγγελματική ανάπτυξη, που περιλαμβάνει τη διαδικασία της προετοιμασίας, της εισόδου και της προσαρμογής σ' ένα επάγγελμα καθώς και της μετακίνησης από μια θέση σε μια άλλη. Πρόκειται για μια πολυδιάστατη διεργασία, που δε σχετίζεται μόνο με την αμειβόμενη απασχόληση αλλά και τις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, την εθελοντική εργασία, το χρόνο της εκπαίδευσης αλλά και το χρόνο που αφιερώνεται στο σπίτι για τη φροντίδα της οικογένειας. Ο ρυθμός της διαφέρει από άτομο σε άτομο, αφού σχετίζεται άμεσα με τις ιδιαιτερότητές του, την ψυχολογική βαθμίδα ανάπτυξής του καθώς και τις επιδράσεις που δέχεται από το περιβάλλον (Πάντα, 1998).

Σύμφωνα με την έρευνα της Μιχαλού (2011), τα παιδιά επηρεάζονται από τις φιλοδοξίες που τρέφουν οι γονείς τους για αυτά. Όσο πιο υψηλές είναι οι φιλοδοξίες των γονέων για τα παιδιά τους, τόσο υψηλότερες φιλοδοξίες έχουν και τα ίδια τα παιδιά για τον εαυτό τους. Στο θέμα του φύλου του παιδιού δεν υπήρξε κάποια διαφοροποίηση. Από την άλλη πλευρά η έρευνα των Li & Kerpelman (2007) έδειξε ότι οι μητέρες επηρεάζουν περισσότερο τις κόρες τους στις επαγγελματικές τους επιλογές.

Επίσης η έρευνα της Μιχαλού (2011), αναφορικά με το αν προσπαθούν οι γονείς να επηρεάσουν τις επιλογές των παιδιών τους κατέδειξε ότι οι περισσότεροι γονείς έχουν εκφράσει την επιθυμία στα παιδιά τους να ακολουθήσουν κάποιο άλλο

επάγγελμα από αυτό που τα ίδια θέλουν να επιλέξουν στο μηχανογραφικό τους. Επίσης και οι Li & Kerpelman (2007) συμπέραναν ότι οι γονείς προσπαθούν να πείσουν τα παιδιά τους να ακολουθήσουν ένα επάγγελμα που αυτοί επιθυμούν .

Τα αποτελέσματα της έρευνας των Δεληγιάννη κ.α. (2015) έδειξαν ότι οι γονείς καθοδηγούν τα παιδιά τους στην επιλογή επαγγέλματος, και κυρίως τα αγόρια, καθώς το θεωρούν υποχρέωσή τους. Μάλιστα η έρευνα κατέδειξε ότι οι γονείς, θεωρούν ότι οι δικές τους επαγγελματικές επιλογές για τα παιδιά τους, είναι οι καταλληλότερες για αυτά, απλά τα ίδια δεν έχουν την κρίση να το καταλάβουν. Θεωρούν ως υποχρέωση τους να τα κατευθύνουν στο δρόμο που αυτοί θεωρούν κατάλληλο για το μέλλον τους. Μόνο ένα μικρό ποσοστό των γονιών της ίδιας έρευνας έχει αντίθετη άποψη και υποστηρίζει ότι τα παιδιά πρέπει να είναι ελεύθερα να επιλέξουν το επάγγελμα που επιθυμούν.

Για τα αγόρια οι γονείς της έρευνας έδειχναν προτίμηση σε τεχνικές σχολές και επαγγέλματα ενώ για τα κορίτσια σε σχολές Πανεπιστημίου. Επίσης επιθυμούν για τα κορίτσια μια θέση στο δημόσιο και για τα αγόρια μια θέση που θα τους εξασφαλίσει οικονομική ανεξαρτησία.

Σύμφωνα με τους Γωνίδα –Μπαμνίου κ.α. (2008), η συμμετοχή των γονιών στην επιλογή επαγγέλματος του παιδιού τους, εξαρτάται και από τον γονεϊκό τύπο. Πιο αναλυτικά αυστηροί γονείς, που παρέχουν ζεστό οικογενειακό κλίμα, θέτουν κανόνες και προωθούν την ανεξαρτησία, δίνουν στο παιδί τη δυνατότητα για μια πιο ενεργητική επαγγελματική εξερεύνηση. Αντίθετα αυταρχικοί γονείς επιβάλλουν τις δικές τους επιλογές στα παιδιά τους, προκειμένου να εκπληρώσουν δικές τους προσδοκίες, οδηγώντας πολλές φορές τα παιδιά σε λανθασμένες επαγγελματικές επιλογές. Τέλος αμελείς γονείς, δεν καλλιεργούν τη συζήτηση με τα παιδιά τους και ως εκ τούτου αυτά αδυνατούν να ξεχωρίσουν τις δικές τους επιλογές από αυτές των γονιών τους.

1.3 Εκπαιδευτικό Σύστημα

Το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα, ακόμα και σήμερα δεν έχει καλύψει αποτελεσματικά την ανάγκη των μαθητών για σχολικό και επαγγελματικό προσανατολισμό. Ούτε το σχολείο, ούτε οι εκπαιδευτικοί δυστυχώς διαθέτουν την κατάλληλη κατάρτιση, τα κίνητρα, αλλά και την υποστήριξη να ανταποκριθούν στις

σύνθετες ανάγκες και στην ευθύνη επιλογής σπουδών ή επαγγέλματος από τους νέους. Το μάθημα του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού ή δεν διδάσκεται ή διδάσκεται αναποτελεσματικά. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η διαδικασία λήψης απόφασης για τις σπουδές και τα επαγγέλματα να αποβαίνει συχνά επώδυνη για όσους νέους δεν έχουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις σταθερής και ασφαλούς επιλογής, ενώ η οικογένειά τους αναλαμβάνει ρόλους που δεν μπορεί να κρατήσει (Ρήγα, 2003).

Ο τρόπος που το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα οδηγεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, είναι δομημένος σε ένα κυρίαρχο χαρακτηριστικό: τις γραπτές εξετάσεις αξιολόγησης που θα προσδώσουν στο μαθητή τα απαραίτητα μόρια για την εισαγωγή του σε κάποια σχολή. Εκτός όμως από τον αριθμό των μορίων που θα συγκεντρώσει ο μαθητής, σημαντικό ρόλο στην εισαγωγή του σε κάποια σχολή έχει και ο συνολικός αριθμός των φοιτητών που δέχεται το κάθε πανεπιστήμιο. Στο παρελθόν, οι μαθητές πρώτα δήλωναν, συμπληρώνοντας το μηχανογραφικό δελτίο τις σχολές με τη σειρά προτίμησης και κατόπιν έδιναν γραπτές εξετάσεις. Ανάλογα με τον αριθμό των μορίων που συγκέντρωναν, εισέρχονταν και σε ένα από τα τμήματα που είχαν επιλέξει.

Το σύστημα αυτό έχει μεταβληθεί σήμερα. Οι μαθητές πρώτα δίνουν εξετάσεις και στη συνέχεια, συμπληρώνουν το μηχανογραφικό, γνωρίζοντας μεν τα μόριά τους, αλλά όχι τις βάσεις εισαγωγής των σχολών, κάτι που οδηγεί συχνά σε μία σειρά λαθών (Φιλιππίδης, 2015). Πολλοί μαθητές δεν έχουν κατανοήσει ότι αυτό που παίζει βασικό ρόλο στις επιλογές τους στο μηχανογραφικό, είναι η σειρά προτίμησης μιας σχολής και όχι τα μόρια. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην περνούν στις σχολές που προτιμούν, διότι θεωρούν πως δεν θα έχουν αρκετά μόρια οπότε και τις κατατάσσουν πιο χαμηλά στις προτιμήσεις τους κατά τη συμπλήρωση του βιογραφικού τους.

Πολλοί μαθητές υπολογίζουν τις βάσεις σύμφωνα με τις βάσεις του περασμένου έτους ή με τις προβλέψεις και τις εκτιμήσεις που συνήθως γίνονται στα ιδιωτικά φροντιστήρια. Ο υπολογισμός των βάσεων όμως δεν μπορεί να θεωρηθεί ασφαλής γιατί υπάρχουν μία σειρά παράγοντες που μπορεί να τις επηρεάσουν όπως για παράδειγμα, η αυξημένη ζήτηση. Έτσι, δηλώνουν τις σχολές σύμφωνα με προβλέψεις που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα και οδηγούνται σε άλλες σχολές από αυτές της προτίμησης τους.

Λόγω του ότι όντως οι βάσεις δεν μπορούν να προβλεφθούν με ακρίβεια, πολλοί μαθητές, ακόμα και αν επιθυμούν κάποιες σχολές δεν τις δηλώνουν θεωρώντας ότι δεν μπορούν να τις προσεγγίσουν. Η εναλλαγή των βάσεων όμως τους φέρνει πολλές φορές αντιμέτωπους με το φαινόμενο να έχουν τα απαραίτητα μόρια για να εισαχθούν σε μία σχολή και να μην την έχουν δηλώσει καθόλου.

Η εναλλαγή των βάσεων δημιουργεί και άλλο ένα πρόβλημα, εντελώς αντίθετο από το προηγούμενο. Πολλοί μαθητές μην ξέροντας τις βάσεις, για να σιγουρέψουν την εισαγωγή τους δηλώνουν όσες περισσότερες μπορούν. Με αυτό τον τρόπο όμως στην ουσία χάνουν τον έλεγχο της σειράς προτίμησης. Υπάρχουν επιστημονικά πεδία στα οποία ο αριθμός των σχολών είναι μεγάλος και πολλοί μπορεί να επιλέξουν ακόμα και παραπάνω από 100 σχολές. Ένας τόσο μεγάλος αριθμός είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα περιπλέξει την προτίμηση τους και στο τέλος πολλοί μαθητές να βρεθούν σε σχολές που δεν τις θέλουν.

Πολλοί μαθητές συνήθως περιορίζονται, λόγω άγνοιας ή ανασφάλειας, σε ένα επιστημονικό πεδίο ενώ έχουν το δικαίωμα να δηλώσουν μέχρι και δύο. Αντίστοιχα, έχουν το δικαίωμα να δηλώσουν σχολές και από τα δύο πεδία. Ο περιορισμός τους σε ένα πεδίο μπορεί να τους στερήσει την εισαγωγή τους σε αρκετές σχολές (Γουβιάς, 2010).

Οι μαθητές στην Ελλάδα βιώνουν μία ιδιαίτερη κατάσταση κατά τη διάρκεια της συνολικής τους φοίτησης στο Λύκειο και ειδικότερα στην τρίτη τάξη. Έρχονται καθημερινά αντιμέτωποι με πολύωρο διάβασμα και περνούν όλη την ημέρα τους στα ιδιωτικά φροντιστήρια προκειμένου να μπορέσουν να έχουν ένα καλό αποτέλεσμα στις εξετάσεις. Στην ουσία λοιπόν, δαπανάται πολύς χρόνος, χρήματα και προσωπική προσπάθεια για να εισαχθεί ένας νέος στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (Γουβιάς, 2010).

Ο νέος που καλείται να επιλέξει μία σχολή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή ένα επάγγελμα, έρχεται αντιμέτωπος με μία σειρά πιέσεων και στερεοτύπων. Αγωνιά ο ίδιος αλλά και το οικογενειακό του περιβάλλον για την επιλογή που θα κάνει και που θεωρείται ότι θα καθορίσει τη μελλοντική του ζωή. Αποτέλεσμα αυτών, είναι ο μαθητής συνήθως να κάνει επιλογές που δεν είναι αποκλειστικά δικές του.

Ο σύμβουλος Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού μπορεί να συνδράμει συμβουλευτικά και υποστηρικτικά στη διαδικασία καθορισμού της επαγγελματικής πορείας του παιδιού (Σιδηροπούλου –Δημακάκου, 2008).

Οι ιδιομορφίες λοιπόν που εμπεριέχει το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα καθιστούν απαραίτητη την ύπαρξη του σχολικού συμβούλου για δύο λόγους. Ο πρώτος είναι η πολυπλοκότητά του, η οποία μπορεί να οδηγήσει το μαθητή σε εσφαλμένες επιλογές. Ο δεύτερος λόγος είναι ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί αντανάκλαση της ελληνικής κοινωνίας και των πεποιθήσεων της. Οι δύο αυτοί λόγοι δημιουργούν μία ιδιαίτερα δύσκολη κατάσταση για το μαθητή σε σχέση με τις επιλογές του, στην οποία ο σύμβουλος Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού μπορεί να βοηθήσει κατευθύνοντας σωστά το μαθητή, ώστε να κάνει τις κατάλληλες για αυτόν επιλογές (Σιδηροπούλου –Δημακάκου, 2008;Γκιάστας κ.α, 2015).

1.4 Φύλο

Για τον παράγοντα του φύλου, πολλές έρευνες έδειξαν διαφορές στις επαγγελματικές αξίες και φιλοδοξίες ανδρών και γυναικών, αφού υπάρχουν βαθιά ριζωμένες στερεότυπες αντιλήψεις που καθορίζουν και επιβάλλουν συγκεκριμένους κοινωνικούς ρόλους σε άνδρες και γυναίκες (Γωνίδα –Μπαμνίου κ.α., 2008;Μιχαλού, 2011; Δεληγιάννη κ.α., 2015).

Η θεωρία της κοινωνικής μάθησης στη λήψη αποφάσεων για την σταδιοδρομία προσδιορίζει τις αλληλεπιδράσεις: α) των γενετικών παραγόντων (π.χ. φύλο), β) των περιβαλλοντικών συνθηκών (π.χ. κοινωνικές και οικονομικές δυνάμεις), γ) των μαθησιακών εμπειριών (π.χ. συνειρμική και συντελεστική), και δ) των δεξιοτήτων απόδοσης έργου (π.χ. τις συνήθειες στην εργασία). Οι γενετικοί παράγοντες έχουν να κάνουν κυρίως με το φύλο του παιδιού, καθώς ακόμα και σήμερα πολλά επαγγέλματα επιλέγονται βάσει του φύλου του παιδιού. Έτσι, λοιπόν, εκπαιδευτικοί, δάσκαλοι, νοσηλευτές, θεωρούνται κυρίως γυναικεία επαγγέλματα, ενώ ιατροί, δικηγόροι, επαγγέλματα με υπολογιστές θεωρούνται κατά κόρον αντρικά επαγγέλματα (Sandrin & Short-Meyerson, 2013).

Από έρευνα που έγινε σε μαθητές λυκείου στο νομό Αττικής από τη Γωνίδα (2008) παρατηρήθηκε ότι οι γονείς, ανεξαρτήτως της κοινωνικής τους καταγωγής, επηρεάζουν τις επαγγελματικές επιλογές των παιδιών τους. Διαπιστώθηκε ότι, η επίδραση της οικογένειας διαφοροποιείται ανάλογα το φύλο του εφήβου, αλλά και την κοινωνική θέση που κατέχει η οικογένεια του. Οι έφηβοι και οι γονείς

διαχωρίζουν το επάγγελμα ανάλογα με το φύλο.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την έρευνα της Γωνιά (2008), όσο και αν φαίνεται παράδοξο, οι γονείς των εφήβων, είτε ανήκουν σε υψηλά, είτε σε χαμηλά κοινωνικά στρώματα, τείνουν να είναι πιο απαιτητικοί για την επαγγελματική σταδιοδρομία των αγοριών, ενώ δείχνουν μεγαλύτερη ελαστικότητα για τις επαγγελματικές επιλογές των κοριτσιών. Αυτό συχνά έχει ως αποτέλεσμα οι ίδιοι οι έφηβοι να αντιλαμβάνονται και να επιλέγουν το επάγγελμά τους σε συνάρτηση με το φύλο τους.

Στο χώρο της οικογένειας, από τα πρώτα χρόνια της ζωής του, το παιδί μεγαλώνει σύμφωνα με κάποια κοινωνικά στερεότυπα τα οποία συνδέονται με το φύλο του. Συνήθως τα παιχνίδια που προσφέρουν οι γονείς στα κορίτσια περιορίζονται σε ρόλους μητέρας ή νοικοκυράς, ενώ τα δώρα για τα αγόρια συνδέονται με την κίνηση, τις καταστροφές, την περιπέτεια, την επιθετικότητα, τον αθλητισμό (Fitch & Anderson, 2014).

Σε πολλές περιπτώσεις το φύλο συνδέεται με κοινωνικά στερεότυπα καθώς κάποια επαγγέλματα θεωρούνται περισσότερο κατάλληλα για άντρες και άλλα περισσότερο κατάλληλα για γυναίκες. Όσα επαγγέλματα χαρακτηρίζονται περισσότερο κατάλληλα για άντρες περιλαμβάνουν συνήθως οικονομική ανεξαρτησία, ενώ όσα χαρακτηρίζονται περισσότερο κατάλληλα για γυναίκες αναφέρονται κυρίως στη φροντίδα και στην προσφορά προς άλλους, αλλά και σε δημόσιες υπηρεσίες (Γωνιά –Μπαμνίου κ.α., 2008; Ανάλεκτα, 2015).

Ο ρόλος του φύλου είναι καθοριστικός στην επαγγελματική επιλογή του ατόμου καθώς επηρεάζονται τα επαγγελματικά ενδιαφέροντα και η πεποίθηση που έχει το άτομο και το κοινωνικό του περιβάλλον για την επαγγελματική αποτελεσματικότητα, κατά πόσο δηλαδή ένας μαθητής θα καταφέρει μελλοντικά να αντεπεξέλθει σε ένα επάγγελμα που από κοινωνικό στερεότυπο θεωρείται γυναικείο ή αντρικό.

Σε πολλές περιπτώσεις τα στερεότυπα αυτά τίθενται από το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο αλλά κυρίως από την ίδια την οικογένεια του παιδιού. Στις περισσότερες περιπτώσεις οι προσδοκίες των γονέων έχουν σημαντική επιρροή στην αντίληψη των παιδιών για τις ικανότητες τους και για την αποτελεσματικότητά τους (Flores & O'Brien, 2002, Bleeker & Jacobs, 2004). Συνεπώς, το παιδί και το

περιβάλλον του θα πρέπει να είναι σε θέση να εντοπίζουν τα στερεότυπα που συνδέονται με το φύλο και να τα ξεπερνούν.

1.5 Κοινωνική Τάξη

Ως ευκαιρίες νοούνται οι δυνατότητες που δίνονται στο μαθητή να επιλέξει την καριέρα του. Η ευκαιρία μπορεί να επηρεάσει τον τρόπο που οι μαθητές έχουν αντιληφθεί το μέλλον τους σε σχέση με την εύλογη πιθανότητα ενός μέλλοντος, ιδίως στους τομείς της σταδιοδρομίας. Το ζήτημα της φτώχειας έχει διαδραματίσει σημαντικό καθοριστικό ρόλο στις ευκαιρίες που προσφέρονται σε όλους. Το ύψος του εισοδήματος των οικογενειών μαθητών του δευτεροβάθμιου σχολείου μπορεί να καθορίσει ποια καριέρα επιλέγει ο μαθητής κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής στιγμής στη ζωή του, επιλογές που θα καθορίσουν ένα μεγάλο μέρος του μέλλοντος του μαθητή. Μερικοί μαθητές θα πρέπει να καταρτίσουν έναν προϋπολογισμό για την εκπαίδευσή τους σύμφωνα με το οικογενειακό τους εισόδημα (Akkök & Watts, 2003).

Ο Thout αναφερόμενος στα άτομα με μεγάλες ανάγκες, τόνισε:

όπου είναι αναγκαίο, τα πρόσωπα αυτά (τα άτομα που θεωρούνται ότι ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας) θα πρέπει να προωθηθούν μέσω ειδικών προγραμμάτων κατάρτισης για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών και κοινωνικών μειονεκτημάτων, έτσι ώστε τα ελάχιστα πρότυπα εργασίας να μπορούν να τηρηθούν (Creed & Patton, 2003).

Από την έρευνα της Γωνιά (2008) καταδεικνύεται ότι οι έφηβοι διαμορφώνουν τις προσδοκίες τους ανάλογα με την κοινωνική τους θέση, που σε μεγάλο βαθμό καθορίζεται από το επίπεδο των γονέων τους. Οι έφηβοι και οι γονείς που ανήκουν σε υψηλά κοινωνικά στρώματα έχουν μεγαλύτερες επαγγελματικές φιλοδοξίες. Οι έφηβοι επιζητούν να εξασκήσουν επαγγέλματα με κύρος. Με την εσωτερίκευση κάποιων πολιτισμικών προτύπων, ο έφηβος τείνει στην αναπαραγωγή του ίδιου τρόπου ζωής και κατά προέκταση στον ίδιο τύπο επαγγελμάτων με αυτό των γονέων του.

Οι έφηβοι και οι γονείς που ανήκουν σε μεσαία κοινωνικά στρώματα έχουν συνήθως μικρότερες επαγγελματικές φιλοδοξίες. Οι έφηβοι δεν επιθυμούν απαραίτητα να εξασκήσουν επαγγέλματα που προϋποθέτουν μακροχρόνιες σπουδές.

Τέλος, οι έφηβοι και οι γονείς που ανήκουν σε εισοδηματικά χαμηλά κοινωνικά στρώματα επιζητούν μια σύντομη εκπαίδευση που θα δώσει στο νέο τη δυνατότητα της άμεσης εισαγωγής του στον παραγωγικό χώρο της εργασίας.

Υψηλότερες επαγγελματικές φιλοδοξίες παρατηρούνται και στους νέους με οικογένειες υψηλού μορφωτικού και οικονομικού επιπέδου, επειδή οι γονείς αυτοί έχουν μεγαλύτερες φιλοδοξίες για τα παιδιά τους και έχουν επίσης τη δυνατότητα να τους προσφέρουν περισσότερα εφόδια και ευκαιρίες να αποκτήσουν τη μόρφωση που χρειάζεται για να ικανοποιήσουν τις επαγγελματικές τους επιδιώξεις.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι στα εισοδηματικά υψηλά και μεσαία κοινωνικά στρώματα οι γονείς νιώθουν υπεύθυνοι για το επαγγελματικό μέλλον των παιδιών τους. Αντίθετα, στα εισοδηματικά χαμηλά κοινωνικά στρώματα το σχολείο - και πιο συγκεκριμένα οι επιδόσεις σε αυτό - δε φαίνεται να αποτελεί το βασικό κριτήριο για την επίτευξη των επαγγελματικών σχεδίων των νέων. Η χαμηλή κοινωνική προέλευση των μαθητών μπορεί να επιδράσει στην επίδοσή τους και στον περιορισμένο αριθμό φιλοδοξιών κοινωνικής επιτυχίας (Παππά, 2011).

Ο τόπος διαμονής επηρεάζει τις επαγγελματικές επιλογές των μαθητών και πολλές φορές αντικατοπτρίζει το κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο της οικογένειας και τις εκπαιδευτικές επιλογές του μαθητή. Η μεγαλύτερη διαφορά με βάση τον τόπο διαμονής παρατηρείται για μαθητές που ζούνε στα αστικά κέντρα έναντι αυτών που μένουν σε αγροτικές περιοχές. Αν και τα τελευταία χρόνια έχει ενισχυθεί η εκπαιδευτική προσπάθεια στις αγροτικές περιοχές, ακόμη παρατηρούνται σημαντικές διαφορές. Έτσι, τα παιδιά που μένουν στις περιοχές αυτές έχουν συνήθως χαμηλότερες σχολικές επιδόσεις και δεν καταφέρουν να αποκτήσουν στην πλειοψηφία τους ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση. Πιο αναλυτικά μαθητές που κατοικούν σε περιοχές με μικρό πληθυσμό δηλώνουν προτίμηση για «Απλά Στρατιωτικά - Αστυνομικά» επαγγέλματα από ό,τι για «Επιστημονικά Νομικά» επαγγέλματα. Αντίθετα, σύγχρονα τεχνολογικά επαγγέλματα, ακολουθούν οι μαθητές που προέρχονται κυρίως από μεγάλα αστικά κέντρα (Βίκη & Παπάνης, 2007).

Οι φιλοδοξίες ως προς την εκπαίδευση των μαθητών από τα αστικά κέντρα είναι υψηλότερες καθώς έχουν καλύτερη ενημέρωση και περισσότερες ευκαιρίες, ακόμα κι αν έχουν ίδιες δυνατότητες με μαθητές αγροτικών περιοχών. Η σχολική επίδοση των μαθητών αυτών είναι ακόμη υψηλότερη στα μαθήματα θετικών

επιστημών. Αντίθετα τα παιδιά από τις αγροτικές περιοχές συχνά καλούνται να διανύσουν καθημερινά μεγάλες αποστάσεις για να πάνε στο σχολείο, ενώ το χαμηλό πολιτιστικό τους επίπεδο συντελεί συχνά στη σχολική αποτυχία. Επίσης οι μαθητές από αγροτικές περιοχές καλούνται, συνήθως, από μικρή ηλικία να συμμετάσχουν στις εργασίες και τις υπευθυνότητες της οικογενειακής ζωής (Βίκη & Παπάνης, 2007; Παππά, 2011).

Όσον αφορά τις σπουδές που επιλέγουν, έχει αποδειχθεί ότι τα παιδιά από τις αγροτικές περιοχές επιλέγουν κυρίως παιδαγωγικά τμήματα ή πραγματοποιούν πολιτικές και οικονομικές σπουδές, ενώ όσοι προέρχονται από αστικά κέντρα επιλέγουν επαγγέλματα με μεγαλύτερο κύρος (Γωνίδα –Μπαμνίου κ.α., 2008).

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η επαγγελματική επιλογή ενός μαθητή εξαρτάται από την περιοχή στην οποία διαμένει. Συγκεκριμένα, στην τελική επιλογή ρόλο έχουν και εξωτερικοί παράγοντες, όπως οι υποδομές (οδικό δίκτυο, μέσα μεταφοράς) και το πολιτισμικό επίπεδο κάθε περιοχής.

Ειδικά για το επάγγελμα του Κοινωνικού Λειτουργού, έρευνες (Golden et al., 1972 οπ. αν. Μακρυγιάννη, 2008; Κασιμάτη, 1998 οπ. αν. Μακρυγιάννη, 2008) έχουν δείξει ότι οι σπουδαστές προέρχονται από οικογένειες μεσαίου και χαμηλού κοινωνικό-οικονομικού επιπέδου, συγκριτικά με σπουδαστές άλλων σχολών.

Επίσης, η έρευνα των Rompf & Royle (1994 οπ. αν. Μακρυγιάννη, 2008) έδειξε ότι οι σπουδαστές του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας είναι πιθανό να προέρχονται από δυσλειτουργικές οικογένειες (οικογένειες με προβλήματα εξάρτησης από αλκοόλ ή ναρκωτικά ή οικογένειες όπου παρουσιάζεται το φαινόμενο της βίας). Προφανώς τα βιώματα και οι εμπειρίες τους, τους οδήγησαν στο να επιλέξουν μια σχολή που θα τους δώσει τη δυνατότητα και οι ίδιοι να βοηθηθούν, αλλά και να βοηθήσουν άτομα με αντίστοιχα προβλήματα.

1.6 Κοινωνική και Οικονομική Κατάσταση της χώρας

Η αγορά εργασίας στην Ελλάδα, έχει ιδιαίτερη δομή και λειτουργία και αποτελεί ένα δύσκολο οικονομικά πεδίο. Κάθε κλάδος της ελληνικής οικονομίας, παραδοσιακά χαρακτηριζόταν από σημαντική οικονομική δυσπραγία και ανεργία, με συνέπεια την έλλειψη ικανοποιητικών ευκαιριών βιοπορισμού (Χριστοδουλάκη & Στάθης, 2015).

Ως αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης, εμφανίστηκε η «πολυσθένεια», όρος που δηλώνει την εξασφάλιση του βιοπορισμού από πολλές και διαφορετικές πηγές, αυτό δηλαδή που στην καθημερινή γλώσσα λέμε για κάποιον ότι «έχει δυο ή και τρεις δουλειές». (Τσουκαλάς, 2012). Πρέπει να τονιστεί εδώ αφενός, ότι η πολυαπασχόληση, δηλαδή η συσσώρευση επαγγελμαμάτων, που ασκούνται την ίδια χρονική περίοδο από ένα και το αυτό άτομο, έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις, διαστάσεις κοινωνικο-οικονομικού φαινομένου και αφετέρου, ότι κατά το μεγαλύτερο μέρος της πραγματοποιείται στην "μαύρη" ή "υπόγεια" οικονομία, στην παραοικονομία. (Παλαιολόγου & Κασσάρ, 2003).

Άλλο ένα ιδιόμορφο φαινόμενο της ελληνικής αγοράς εργασίας είναι η ετεροαπασχόληση, δηλαδή η επαγγελματική δραστηριότητα που ασκεί ο εργαζόμενος είναι εντελώς διαφορετική από το αντικείμενο της επιστημονικής - επαγγελματικής εκπαίδευσης του. Η ετεροαπασχόληση αποκαλύπτει το γεγονός ότι η Ελλάδα δεν έχει φθάσει ακόμη στο επίπεδο να χαρακτηριστεί βάσιμα ως «βασισμένη στη γνώση» οικονομία (knowledge based economy), παρ' όλες τις κατά καιρούς σποραδικές προσπάθειες που έγιναν σε κυβερνητικό επίπεδο. (Λιανός, 2003).

Σε αντιδιαστολή με άλλες μικρές χώρες (Φιλανδία, Ιρλανδία, Δανία κλπ), στην Ελλάδα δεν αναπτύχθηκε ένα αξιολογικό σύστημα έρευνας και ανάπτυξης, με αποτέλεσμα το ανθρώπινο κεφάλαιο να μη μπορεί να βρει εργασιακή διέξοδο στην έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και τη γενικότερη παραγωγή γνώσεων (Λιανός, 2003).

Ακόμη μία ιδιαιτερότητα αναφέρεται στον τρόπο λειτουργίας του ευρύτερου δημόσιου τομέα ως κυριότερου εργοδότη των πτυχιούχων της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μιας και πάρα πολλοί πτυχιούχοι πανεπιστημίων και πάνω από τους μισούς διπλωματούχους των ΤΕΙ εργάζονται ήδη στο ευρύτερο δημόσιο. Έπαιζε λοιπόν, μέχρι και πρόσφατα το ρόλο που σε άλλες χώρες έχει η βιομηχανία σε σχέση με τις μαζικές προσλήψεις εξειδικευμένου προσωπικού (Κέφης, 2010).

Άρα ένας από τους σημαντικότερους λόγους αύξησης της ανεργίας των πτυχιούχων τα τελευταία χρόνια είναι η δραστική μείωση των προσλήψεων στον δημόσιο τομέα. Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στο γεγονός ότι το μεγάλο πρόβλημα ανεργίας των πτυχιούχων ξεκίνησε στην Ελλάδα όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση επέβαλε με αναλογία 1:5 (ένας νεοπροσλαμβανόμενος για 5 συνταξιοδοτούμενους) τη μείωση

των εργαζομένων στο δημόσιο τομέα. Μετά και την κατάργηση της επετηρίδας προσλήψεων στο δημόσιο τομέα για τους πτυχιούχους οι προοπτικές εξεύρεσης εργασίας σχετικής με τα εκπαιδευτικά τους προσόντα είναι άκρως απογοητευτικές (Patiniotis & Stavroulakis, 1997).

Κεφάλαιο 2^ο Κοινωνικές και Οικονομικές Συνθήκες στην Ελλάδα

2.1 Ανεργία και οικονομική κρίση στην Ελλάδα

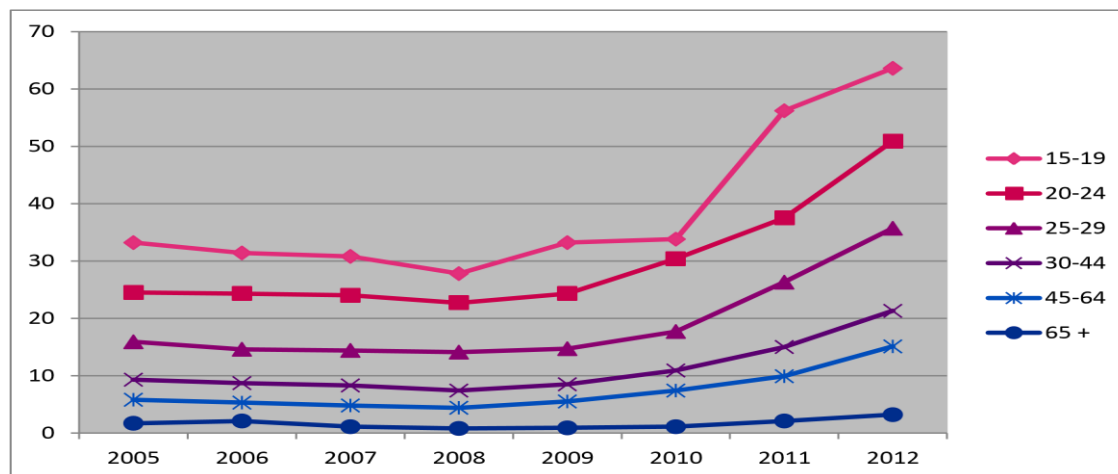
Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία από την έρευνα εργατικού δυναμικού, η ανεργία στους νέους πτυχιούχους εμφανίζει υψηλότερα ποσοστά, σχετικά με την ανεργία των ώριμων ηλικιακών ομάδων και επίσης μεγαλύτερες διακυμάνσεις κατά τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου.

Συγκεκριμένα περισσότεροι από 100.000 πτυχιούχοι αναζητούν εργασία ανάμεσά τους γιατροί, φαρμακοποιοί, οδοντίατροι και δικηγόροι, εκπαιδευτικοί, μηχανικοί, δημοσιογράφοι, κάτοχοι master και διδακτορικού (Κάτσικας, 2015).

Στην παρούσα ενότητα, εξετάζεται η εξέλιξη της ανεργίας των νέων πτυχιούχων κατά τη διάρκεια της οικονομικής ύφεσης στην οποία έχει περιέλθει η χώρα μας από το έτος 2009. Αυτό αποτυπώνεται με σαφήνεια στο διάγραμμα που ακολουθεί.

Διάγραμμα 2-1

Το ποσοστό των ανέργων στο σύνολο του εργατικού δυναμικού.

Πηγή: Έρευνα εργατικού δυναμικού(LFS),ΕΛΣΤΑΤ

Από το παραπάνω διάγραμμα παρατηρείται ότι το ποσοστό της ανεργίας από το 2005-2009 σε όλες τις ηλικιακές ομάδες παρουσιάζει μικρή πτώση, ενώ από το 2009 και μετά παρουσιάζει άνοδο και πάλι σε όλες τις ηλικιακές ομάδες. Ιδιαίτερα στην ηλικιακή ομάδα 25-29 και 30-44 στην οποία ανήκουν νέοι πτυχιούχοι, με μάστερ και διδακτορικό πολλές φορές, η ανεργία από το 2010 και έπειτα αυξήθηκε κατά πολύ, φτάνοντας το 25%-35%. Το φαινόμενο της μεγαλύτερης μεταβολής του

ποσοστού της ανεργίας των νέων οφείλεται στην επίδραση παραγόντων τόσο από την πλευρά της ζήτησης, όσο και από την πλευρά της προσφοράς εργασίας (Καραμεσίνη, 2011).

Σύμφωνα με έρευνα του Κάτσικα (2015) 75.000 νέοι σήμερα σπουδάζουν στις λεγόμενες θεωρητικές σχολές (Φιλολογία, Ιστορία, Φιλοσοφία, Παιδαγωγικά, Ψυχολογία, Κοινωνιολογία κα.). Από αυτούς, μόνον ένας στους έξι θα επιτύχει να βρει απασχόληση σχετική με το αντικείμενό του. Οι υπόλοιποι, είτε θα μείνουν άνεργοι, είτε θα υποαπασχοληθούν σχετικά με το αντικείμενό τους, είτε θα βρουν εργασία άσχετη με το αντικείμενο σπουδών τους. Τα ίδια παρατηρούνται και στους αποφοίτους των θετικών επιστημών (Φυσικοί, Μαθηματικοί, Χημικοί). Επίσης τον τελευταίο καιρό παρατηρείται όλο και περισσότεροι απόφοιτοι, προκειμένου να αποφύγουν την ανεργία, να συνεχίζουν τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο, είτε μάστερ, είτε διδακτορικό και κάποιοι άλλοι μπορούν να προχωρήσουν και σε μεταδιδακτορικό.

Σύμφωνα με έρευνα που δημοσίευσε το περιοδικό Forbes, η Ελλάδα αποτελεί την πρώτη χώρα ανεργίας πτυχιούχων και ακολουθεί η Ισπανία και η Τουρκία. Το ποσοστό, ανέρχεται στο 20% (ένας στους πέντε πτυχιούχους είναι άνεργος). Πιο αναλυτικά στην Ελλάδα το 19,4% των νέων πτυχιούχων δεν βρίσκει δουλειά (Euroκέρδος, 2015).

Βάσει των παραπάνω συμπεραίνεται ότι η κατάσταση της αγοράς εργασίας παίζει σημαντικό ρόλο στην επαγγελματική σταδιοδρομία των νέων πτυχιούχων, καθώς αφ' ενός επηρεάζει τις αποφάσεις των νέων για το άμεσο μέλλον, αφ' ετέρου διαμορφώνει προϋποθέσεις για την εμφάνιση παραγόντων που καθορίζουν την μελλοντική σταδιοδρομία των νέων και την συνολική επαγγελματική διαδρομή τους (Καραμεσίνη, 2011).

Σε γενικές γραμμές έχει παρατηρηθεί ότι σε σχέση με το φύλο, το μερίδιο των νέων άνεργων γυναικών στο συνολικό πληθυσμό του εργατικού δυναμικού είναι μεγαλύτερο από αυτό των νέων ανδρών (Καραμεσίνη, 2012). Ωστόσο κάτι τέτοιο δεν παρατηρείται στους νέους πτυχιούχους. Στις νέες πτυχιούχους δεν ισχύει ο κανόνας που θέλει τις γυναίκες να μην βρίσκουν απασχόληση συγκριτικά με τους άνδρες.

✓ ***Η ανεργία των νέων σε σχέση με το εκπαιδευτικό επίπεδο***

Είναι σημαντικό να εξεταστεί το μέγεθος της ανεργίας των νέων πτυχιούχων σχετικά με το εκπαιδευτικό τους επίπεδο, καθώς το εκπαιδευτικό επίπεδο αποτελεί ένα προσδιοριστικό παράγοντα για τις ευκαιρίες πρόσβασης στην απασχόληση (Κάτσικας, 2015).

Στον πίνακα 2-3 παρουσιάζονται σε χιλιάδες οι άνεργοι νέοι πτυχιούχοι κατά ηλικία, φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης, τον Απρίλιο του 2013.

Πίνακας 2-3

Άνεργοι 20 ετών και άνω κατά ομάδες ηλικιών, φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης/Σε χιλιάδες τον Απρίλιο 2013

Επίπεδο εκπαίδευσης και φύλο	ετών 20 – 25	ετών 26 – 34
Και των δύο φύλων	154,5	236,2
Έχουν μεταπτυχιακό τίτλο	0,5	7,3
Πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών	16,3	45,5
Πτυχιούχοι ανώτερων τεχνικών-επαγγελματικών σχολών	41,2	69,1

Πηγή: Οικονόμου, Α. (2015). Ανεργία... μια ακόμα ιδιότητα. [Online] Ανακτήθηκε από: <https://reboundersatworklife.wordpress.com> [Πρόσβαση 16-10-2015]

Από τα παραπάνω πίνακα συμπεραίνεται ότι οι νέοι πτυχιούχοι της ηλικίας 26-34 ετών παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας. Οι περισσότεροι άνεργοι είναι οι πτυχιούχοι ανώτερων τεχνικών-επαγγελματικών σχολών, οι πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών και τέλος οι έχοντες μεταπτυχιακό τίτλο. Το ίδιο συμβαίνει και με την ηλικιακή κατηγορία 20 – 25 ετών.

Κεφάλαιο 3^ο Μεθοδολογία και αποτελέσματα Έρευνας

3.1 Μεθοδολογία Έρευνας

Σκοπός Μελέτης:

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο η κοινωνικό-οικονομική κρίση και η ύπαρξη ή μη πηγών στήριξης προς τους φοιτητές, επηρεάζει την επιλογή σπουδών στην κατεύθυνση Κοινωνικής Εργασίας του τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. Η επιλογή των ερωτώμενων να ακολουθήσουν την κατεύθυνση Κοινωνικής Εργασίας του τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης θα διερευνηθεί σε σχέση με δομικούς παράγοντες, με το αξιακό τους σύστημα, με την αρχική τους στάση και την ταύτιση τους με το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού.

Ερευνητικά Ερωτήματα:

- ☞ Ποιες οικονομικές συνθήκες βιώνουν οι ερωτώμενοι/ερωτώμενες και κατά πόσο καλύπτονται οι ανάγκες τους;
- ☞ Ποια ήταν η αρχική τους στάση προς το επάγγελμα της Κοινωνικής Εργασίας και ποια η σημερινή τους ταύτιση με το επάγγελμα της Κοινωνικής Εργασίας;
- ☞ Η οικονομική κρίση επηρέασε την απόφασή τους για φοίτηση στο τμήμα της Κοινωνικής Εργασίας;
- ☞ Πως αξιολογούν γενικά κριτήρια επιλογής επαγγέλματος (σχετιζόμενα με δομικούς παράγοντες αλλά και με το αξιακό τους σύστημα);
- ☞ Πως αξιολογούν κριτήρια που σχετίζονται με την οικονομική κρίση;

- ☞ Ποιες πηγές στήριξης παρέχονται από το εκπαιδευτικό ίδρυμα/ την πολιτεία ώστε οι φοιτητές/τριες να μπορούν να συνεχίζουν τις σπουδές τους;
- ☞ Πως βλέπουν το φοιτητικό και επαγγελματικό τους μέλλον;

Πληθυσμός Μελέτης, Μέθοδος και Εργαλείο:

Η έρευνα θα πραγματοποιηθεί στο Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. Ο πληθυσμός μελέτης είναι οι ενεργοί φοιτητές/τριες (που παρακολουθούν τα μαθήματα) της κατεύθυνσης Κοινωνικής Εργασίας του τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης.

Θα χρησιμοποιηθεί η μέθοδος της ποσοτικής έρευνας. Η συγκεκριμένη μέθοδος παρουσιάζει σημαντική ακρίβεια, καθώς εμπεριέχει υψηλό βαθμό εμπιστοσύνης μέσα από τα αριθμητικά αποτελέσματα που διαθέτει. Οι απαντήσεις που θα δοθούν θα ανταποκρίνονται σε υποκειμενικές κρίσεις. (Javeau, 2000)

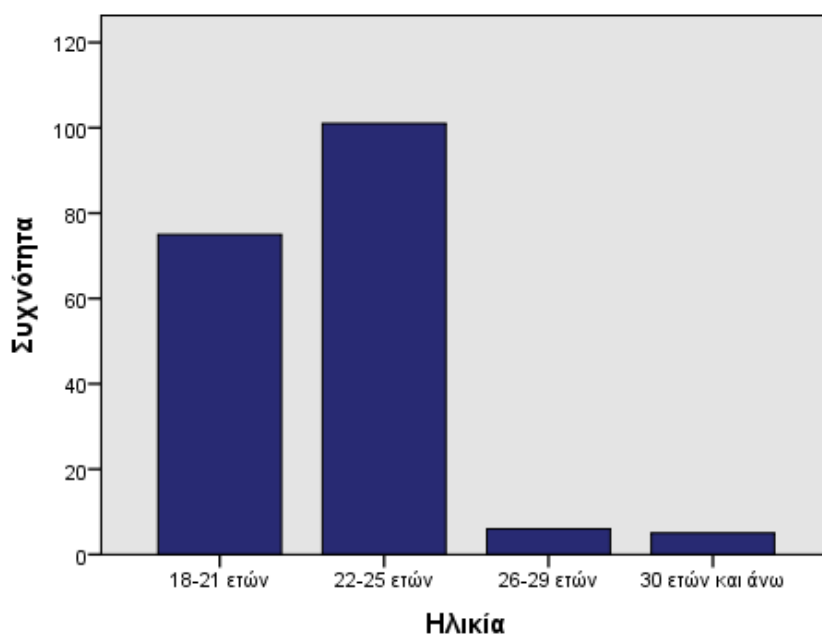
Πιο συγκεκριμένα, για την συλλογή των δεδομένων, θα γίνει μέσω ανώνυμου αυτοσυμπληρούμενου ερωτηματολογίου που επιμελήθηκε η υπεύθυνη καθηγήτρια κ. Β. Παπαδάκη.

Μετά τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων θα ακολουθήσει η διαδικασία της κωδικοποίησης. Θα κωδικοποιήσουμε τις απαντήσεις, ώστε να καταχωρηθούν στη συνέχεια τα δεδομένα μας στο στατιστικό πρόγραμμα SPSS 16.0 το οποίο αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για κάθε ερευνητή, αφού του δίνει τη δυνατότητα να διαψεύσει ή να επιβεβαιώσει τα ερευνητικά του ερωτήματα (Javeau, 2000). Στη συνέχεια, θα δημιουργηθούν συγκεντρωτικοί πίνακες συχνοτήτων για να παρουσιαστούν τα αποτελέσματα της έρευνας.

3.2 Αποτελέσματα Έρευνας

3.2.1 Κοινωνικό – δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων

Το δείγμα της παρούσας έρευνας αποτέλεσαν 187 φοιτητές και φοιτήτριες του Τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. Από τα 187 άτομα αυτά, οι 162 (86.6%) ήταν γυναίκες και οι 25 (13.4%) ήταν άνδρες. Η πλειοψηφία του δείγματος (54%) ήταν ηλικίας 22 έως 25 ετών και το 40.1% ήταν ηλικίας 18 έως 21 ετών (βλ. Σχήμα 1). Τέσσερις (2.1%) από τους συμμετέχοντες δήλωσαν ότι είναι έγγαμοι, 171 (91.4%) δήλωσαν ότι είναι άγαμοι και 11 (5.9%) δήλωσαν ότι συζούν με τον/την σύντροφό τους.

Σχήμα 1. Ηλικιακή κατανομή των συμμετεχόντων.

Το 36.4% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι φοιτά στο τρίτο έτος σπουδών, το 42.8% δήλωσε ότι φοιτά στο τέταρτο έτος, το 20.3% δήλωσε ότι φοιτά σε έτος μεγαλύτερο του τέταρτου, ενώ μόνο ένας εκ των ερωτηθέντων φοιτούσε στο δεύτερο

έτος σπουδών. Αναφορικά με τη χώρα καταγωγής τους, το 97.3% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι κατάγεται από την Ελλάδα, ενώ πέντε από τους συμμετέχοντες δήλωσαν ότι προέρχονται από κάποια άλλη χώρα (βλ. Πίνακα 1). Επιπλέον, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δήλωσε ότι τα περισσότερα χρόνια έχει ζήσει σε χωριό (49.7%) ή μικρή πόλη (24.6%), ενώ ένα μικρό ποσοστό δήλωσε ότι έχει ζήσει κυρίως σε μεγάλη πόλη (8%) ή σε μεγάλο αστικό κέντρο (17.6%).

Πίνακας 1

Έτος σπουδών, χώρα καταγωγής και τόπος κατοικίας των περισσότερων χρόνων της ζωής των συμμετεχόντων

Έτος σπουδών	Συχνότητα	Ποσοστό
1 ^ο	0	0.0
2 ^ο	1	0.5
3 ^ο	68	36.4
4 ^ο	80	42.8
Άνω του 4ου	38	20.3
Χώρα καταγωγής		
Ελλάδα	182	97.3
Γεωργία	1	0.5
Αρμενία	1	0.5
Ρωσία	1	0.5
Αλβανία	1	0.5
Μολδαβία	1	0.5
Η περιοχή που έχετε ζήσει τα περισσότερα χρόνια της ζωής σας είναι:		
Χωριό/μικρή επαρχιακή πόλη (έως 10,000 κάτοικοι)	93	49.7
Πόλη έως 50,000 κάτοικοι	46	24.6

Μεγάλη πόλη (πάνω από 50,000 κάτοικοι)	15	8.0
Μεγάλο αστικό κέντρο (Αθήνα-Θεσσαλονίκη)	33	17.6

3.2.2. Οικογενειακά στοιχεία συμμετεχόντων

Αναφορικά με το μορφωτικό επίπεδο των πατέρων των συμμετεχόντων το 17.6% δήλωσε ότι είναι απόφοιτοι Δημοτικού, το 16.6% δήλωσε ότι είναι απόφοιτοι Γυμνασίου, το 41.2% δήλωσε ότι είναι απόφοιτοι Λυκείου, το 21.4% δήλωσε ότι είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και το 3.2% δήλωσε ότι είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού διπλώματος σπουδών. Αντίστοιχα ήταν τα αποτελέσματα για το μορφωτικό επίπεδο των μητέρων των συμμετεχόντων: το 12.3% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι είναι απόφοιτες Δημοτικού, το 21.9% δήλωσε ότι είναι απόφοιτες Γυμνασίου, το 32.1% δήλωσε ότι είναι απόφοιτες Λυκείου, το 29.9% δήλωσε ότι είναι απόφοιτες Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και το 3.7% δήλωσε ότι είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού διπλώματος σπουδών.

Σύμφωνα με το Πίνακα 2, τα επαγγέλματα των πατέρων των συμμετεχόντων που παρατηρήθηκαν με τις υψηλότερες συχνότητες ήταν εκείνα του ελεύθερου επαγγελματία (32.6%), του γεωργού, κτηνοτρόφου, αλιέα (17.6%) και του μεσαίου στελέχους δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα (15.5%). Οι υπόλοιπες κατηγορίες επαγγελματικής απασχόλησης των πατέρων ακολούθησαν με αρκετά μικρότερες συχνότητες (βλ. Πίνακα 2). Αντίθετα, η απασχόληση των μητέρων που παρατηρήθηκε με την υψηλότερη συχνότητα ήταν εκείνη της οικιακής απασχόλησης (25.1%) και εκείνη με τη δεύτερη υψηλότερη συχνότητα ήταν εκείνη του μεσαίου στελέχους δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα (20.9%). Οι υπόλοιπες κατηγορίες επαγγελματικής απασχόλησης των μητέρων ακολούθησαν με μικρότερη συχνότητα (βλ. Πίνακα 2).

Σύμφωνα με το Πίνακα 2, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων δήλωσε ότι οι πατέρες τους έχουν μόνιμη εργασία (73.3%), το 9.1% δήλωσε ότι έχουν ωρομίσθια εργασία, το 5.3% δήλωσε ότι είναι συμβασιούχοι και το 8.6% δήλωσε ότι είναι άνεργοι. Αντίθετα, λιγότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες δήλωσαν ότι οι μητέρες τους έχουν μόνιμη εργασία (39.6%), ενώ το 34.2% δήλωσε ότι οι μητέρες τους είναι

άνεργες. Επιπροσθέτως, αρκετά μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων σε σχέση με αυτό που αναφερόταν στο τύπο εργασιακής σχέσης των πατέρων, δήλωσε ότι οι μητέρες τους εργάζονται ως ωρομίσθιες (βλ. Πίνακα 2).

Πίνακας 2

Επάγγελμα και τύπος εργασιακής σχέσης γονέων

Επάγγελμα	Πατέρας		Μητέρα	
	Συχνότητα	Ποσοστό	Συχνότητα	Ποσοστό
Ανώτερα διευθυντικά στελέχη δημόσιου/ιδιωτικού τομέα	11	5.9	9	4.8
Μεσαία στελέχη δημόσιου/ιδιωτικού τομέα	29	15.5	39	20.9
Κατώτερα στελέχη δημόσιου/ιδιωτικού τομέα	11	5.9	19	10.2
Ελεύθεροι επαγγελματίες	61	32.6	21	11.2
Έμποροι, επιχειρηματίες	13	7.0	6	3.2
Γεωργοί, κτηνοτρόφοι, αλιείς	33	17.6	12	6.4
Ανειδίκευτοι εργάτες	4	2.1	7	3.7
Ειδικευμένοι εργάτες	12	6.4	3	1.6
Άνεργοι	2	1.1	14	7.5
Οικιακή απασχόληση	1	0.5	47	25.1
Άλλο	8	4.3	10	5.3
Τύπος εργασιακής σχέσης				
Μόνιμος	137	73.3	74	39.6
Με σύμβαση	10	5.3	17	9.1
Ωρομίσθιος	17	9.1	27	14.4
Εκπαιδευόμενος/εργαζόμενος με πρόγραμμα ΟΑΕΔ	0	0.0	3	1.6
Άνεργος	16	8.6	64	34.2

3.2.3. Οικονομική κατάσταση συμμετεχόντων

Αναφορικά με το τόπο διαμονής των οικογενειών των συμμετεχόντων, η πλειοψηφία δήλωσε ότι δεν διαμένει στη Κομοτηνή ή σε άλλη περιοχή της Θράκης (79.1%), το 4.8% δήλωσε ότι διαμένει στη Κομοτηνή και το 15.5% δήλωσε ότι διαμένει σε άλλη περιοχή της Θράκης. Από τους 177 συμμετέχοντες που δήλωσαν ότι δε διαμένουν μόνιμα στη Κομοτηνή, οι 98 (55.4%) δήλωσαν ότι νοικιάζουν σπίτι μόνοι/ες τους, οι 14 (7.9%) δήλωσαν ότι συγκατοικούν με άλλο/α άτομο/α, οι 29 (16.4%) δήλωσαν ότι διαμένουν σε εστία, οι 15 (8.4%) δήλωσαν ότι φιλοξενούνται από συγγενείς ή φίλους και 21 (11.9%) δήλωσαν ότι διαμένουν σε άλλη περιοχή της Θράκης και μετακινούνται στη Κομοτηνή. Αναφορικά με τα έξοδα διαμονής τους, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δήλωσε ότι αυτά καλύπτονται από την οικογένεια (77.5%). Ακόμα, το 8.6% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι καλύπτονται από προσωπική εργασία, ενώ το 12.8% δήλωσε ότι καλύπτονται και από την οικογένεια αλλά και από προσωπική εργασία.

Σύμφωνα με το Πίνακα 3, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων (66.3%) δήλωσε ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει πολύ ή πάρα πολύ την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους. Αντίθετα, ένα πολύ μικρό ποσοστό (6.9%) δήλωσε ότι έχει επηρεαστεί καθόλου ή λίγο από την οικονομική κρίση και το 26.7% δήλωσε ότι έχει επηρεαστεί σε μέτριο βαθμό. Ωστόσο, σημαντικά μικρότερο ποσοστό των ερωτηθέντων (37.5%) δήλωσε ότι η οικονομική ενίσχυση που τους παρέχει η οικογένειά τους έχει μειωθεί σε πολύ μεγάλο ή σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Επιπλέον, αρκετά μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων σε σχέση με εκείνο της προηγούμενης ερώτησης, δήλωσε ότι η παρεχόμενη οικονομική βοήθεια έχει μειωθεί λίγο ή ακόμα και καθόλου (23.8%). Τέλος, το 38.7% δήλωσε ότι έχει μειωθεί σε μέτριο βαθμό.

Επιρροή της οικονομικής κρίσης στην οικονομική κατάσταση των οικογενειών των συμμετεχόντων και στην οικονομική ενίσχυση που οι συμμετέχοντες λαμβάνουν

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ	M.O.	T.A.
Σε ποιο βαθμό η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς σας;	1 (0.5%)	12 (6.4%)	50 (26.7%)	84 (44.9%)	40 (21.4%)	3.80	0.867
Εάν σας στηρίζει οικονομικά η οικογένειά σας, η οικονομική ενίσχυση που σας παρέχει σε ποιο βαθμό έχει μειωθεί λόγω της οικονομικής κρίσης;	17 (9.4%)	26 (14.4%)	70 (38.7%)	52 (28.7%)	16 (8.8%)	3.13	1.072

Είκοσι – δύο (11.8%) συμμετέχοντες δήλωσαν ότι δεν κάνουν χρήση καμίας πηγής στήριξης από την πολιτεία ή το εκπαιδευτικό ίδρυμα. Ως κύρια υπηρεσία στήριξης των φοιτητών/τριών δηλώθηκε η ακαδημαϊκή ταυτότητα (ΠΑΣΟ), εφόσον το 82.4% των φοιτητών δήλωσε ότι τη χρησιμοποιεί. Ακόμα, σχεδόν οι μισοί συμμετέχοντες (49.7%) δήλωσαν ότι κάνουν χρήση δωρεάν σίτισης στο εκπαιδευτικό ίδρυμα και το 47.2% δήλωσε ότι διαμένουν σε εστία ή λαμβάνουν στεγαστικό επίδομα για τη διαμονή τους στη περιοχή της Κομοτηνής. Αντίθετα, οι πηγές στήριξης που οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι χρησιμοποιούν λιγότερο ήταν η απασχόληση στο εκπαιδευτικό ίδρυμα και η χρήση του γραφείου διασύνδεσης, τα μαθήματα ξένων γλωσσών ή πληροφορικής και η μεταγραφή σε αντίστοιχο τμήμα κοντά στο τόπο διαμονής της οικογένειας (βλ. Πίνακα 4).

Πίνακας 4

Χρήση πηγών στήριξης από τη πολιτεία / εκπαιδευτικό ίδρυμα

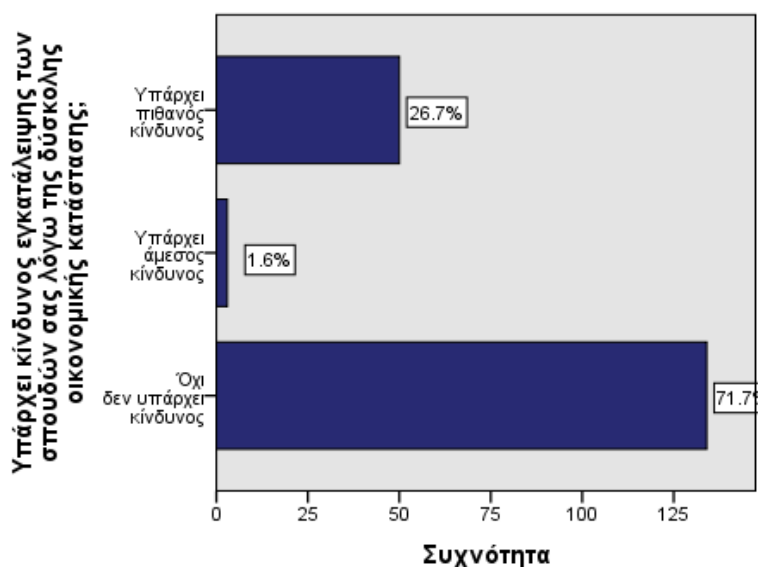
Κάνετε χρήση κάποιων από τις παρακάτω πηγές στήριξης από την πολιτεία/εκπαιδευτικό ίδρυμα;	Συχνότητα	Ποσοστό
Στέγαση σε εστία / στεγαστικό επίδομα	70	42.7
Σίτιση	82	49.7

Φοιτητικό δάνειο	15	9.1
Υποτροφία	3	1.8
Μεταγραφή σε αντίστοιχο τμήμα κοντά στο τόπο διαμονής της οικογένειας	1	0.6
Υγειονομική περίθαλψη / Ασφάλιση ανασφάλιστων φοιτητών	11	6.7
Ακαδημαϊκή ταυτότητα (ΠΑΣΟ)	136	82.4
Απασχόληση στο εκπαιδευτικό ίδρυμα / Χρήση γραφείου διασύνδεσης	1	0.6
Μαθήματα ξένων γλωσσών / πληροφορικής	5	3.0
Όχι, καμία	22	11.8

Σχετικά με τις απόψεις των φοιτητών/τριών για το βαθμό κάλυψης των προσωπικών τους αναγκών από την οικονομική τους κατάσταση, το 36.9% απάντησε ότι αυτές καλύπτονται πολύ ή πάρα πολύ, το 51.3% απάντησε ότι καλύπτονται μέτρια και το 11.8% απάντησε ότι καλύπτονται λίγο ή καθόλου. Επομένως, μπορεί να διαπιστωθεί ότι, οι φοιτητές/τριες του Τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης θεωρούν ότι οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται σε μέτριο βαθμό από την οικονομική τους κατάσταση.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, η πλειοψηφία (74.9%) των φοιτητών/τριών δήλωσε ότι δεν έχει συμβεί ποτέ να μην παρακολουθήσουν μαθήματα της σχολής επειδή ήταν αναγκασμένοι να εργάζονται. Εντούτοις, ένα μικρό αλλά ικανό ποσοστό των φοιτητών/τριών (25.1%) δήλωσε ότι έχει συμβεί να μη παρακολουθεί μαθήματα της σχολής λόγω ανάγκης για εργασία. Επιπλέον, το 26.7% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι υπάρχει πιθανός κίνδυνος εγκατάλειψης των σπουδών τους λόγω της δύσκολης οικονομικής κατάστασης, ενώ το 1.6% δήλωσε ότι υπάρχει άμεσος κίνδυνος (βλ. Σχήμα 2). Αξίζει, ωστόσο, να αναφερθεί ότι, η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων (97.3%) δήλωσε ότι δεν έχει αναγκαστεί ποτέ να ζητήσει αναστολή σπουδών για οικονομικούς λόγους.

Σύμφωνα με τα παραπάνω αποτελέσματα, γίνεται φανερό ότι, αν και η οικονομική κρίση πλήττει σε εντονότατο βαθμό τη χώρα, οι σπουδές των νέων αποτελούν πρωταρχικό μέλημα των ελληνικών οικογενειών.

Σχήμα 2. Κίνδυνος εγκατάλειψης σπουδών λόγω της οικονομικής κατάστασης.

3.2.4. Στάση προς το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας

Μία πρώτη προσέγγιση για τη διερεύνηση της στάσης των φοιτητών/τριών του Τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης προς το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας, πραγματοποιήθηκε με την εξέταση της σειράς προτίμησης του τμήματος στα μηχανογραφικά δελτία των συμμετεχόντων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, το 36.9% δήλωσε ότι το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας αποτέλεσε τη πρώτη επιλογή, το 51.3% δήλωσε ότι το τμήμα βρισκόταν στις πέντε πρώτες επιλογές και μόνο το 11.8% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι βρισκόταν στις μεσαίες ή στις τελευταίες επιλογές. Ακόμα, το 83.4% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι δεν υπήρξε στο παρελθόν άλλη ανεπιτυχής προσπάθεια για εισαγωγή στη τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στη συνέχεια, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να απαντήσουν στην ερώτηση «Αν σήμερα σας δινόταν η ευκαιρία να φοιτήσετε σε άλλο τμήμα

τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τι θα κάνατε;». Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δήλωσε ότι θα εξακολουθούσε να φοιτά στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας (70.9%). Το 19.3% δήλωσε ότι θα φοιτούσε σε άλλο τμήμα του Πανεπιστημίου και το 9.6% δήλωσε ότι θα φοιτούσε σε τμήμα του ΤΕΙ. Σύμφωνα με το Πίνακα 5, το τμήμα με το μεγαλύτερο ποσοστό επιλεξιμότητας από τους συμμετέχοντες εκείνους που δήλωσαν ότι θα φοιτούσαν σε άλλο τμήμα του Πανεπιστημίου, ήταν το τμήμα Ψυχολογίας (25%), ενώ ακολούθησαν τα τμήματα Ειδικής Αγωγής (16.7%) και Νομικής (11.1%). Ένα σύνολο από διάφορα άλλα τμήματα επιλέχθηκε με αρκετά μικρότερη συχνότητα (βλ. Πίνακα 5). Επιπλέον, από τους συμμετέχοντες εκείνους που δήλωσαν ότι θα προτιμούσαν να φοιτούν σε κάποιο τμήμα του ΤΕΙ, το 88.9% δήλωσε ότι θα φοιτούσε στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας (βλ. Πίνακα 5).

Πίνακας 5

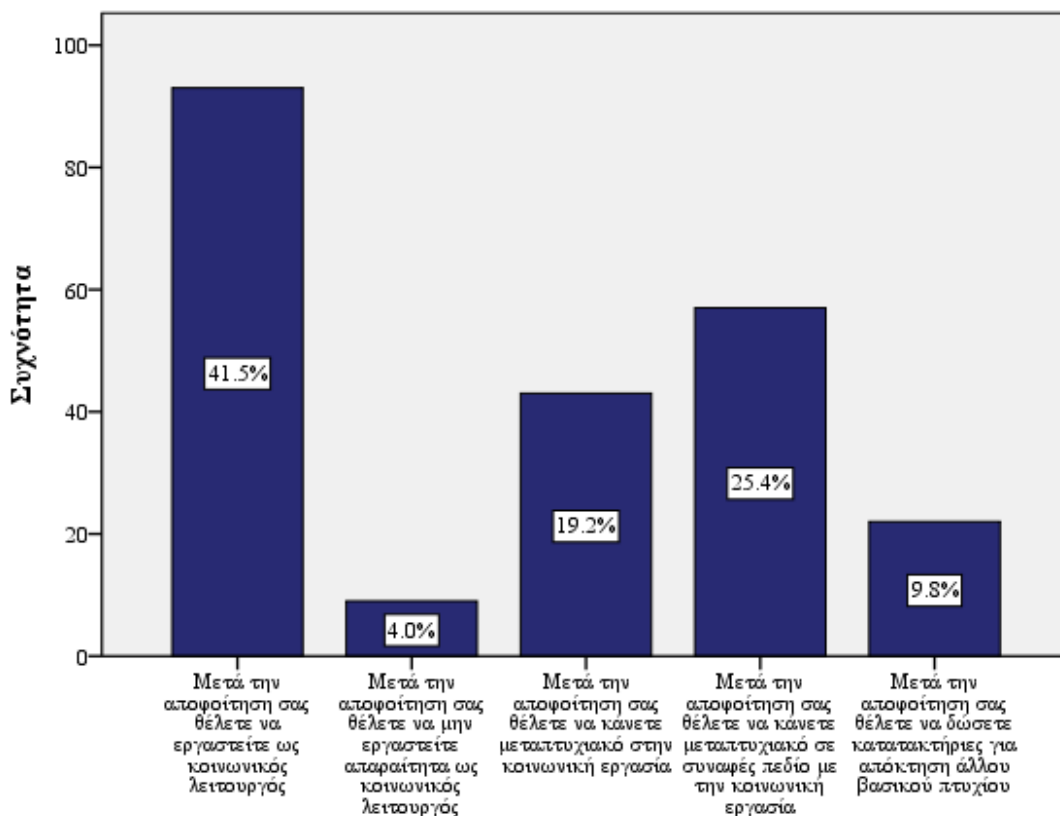
Επιθυμία φοίτησης σε άλλο τμήμα του Πανεπιστημίου ή σε τμήμα του ΤΕΙ

Φοίτηση σε άλλο τμήμα του Πανεπιστημίου	Συχνότητα	Ποσοστό
Ψυχολογίας	9	25.0
Κινηματογράφου	1	2.8
Παιδαγωγικό	2	5.6
Γεωπονίας	1	2.8
Βιολογίας	1	2.8
ΑΠΘ	4	11.1
Νομικής	4	11.1
Ειδικής Αγωγής	6	16.7
Καλών Τεχνών	1	2.8
Κοινωνική Εκπαίδευση	2	5.6
Κτηνιατρική	1	2.8
ΜΜΕ	1	2.8
Νηπιαγωγών	1	2.8

Φοίτηση σε τμήμα του ΤΕΙ

Κοινωνικής Εργασίας	16	88.9
Μηχανολογία	1	5.6
Εργοθεραπεία	1	5.6

Αναφορικά με τα μελλοντικά σχέδια των φοιτητών/τριών του τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης, το 41.5% δήλωσε ότι μετά την αποφοίτηση θα ήθελε να εργαστεί ως κοινωνικός λειτουργός και το 4% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι δε θα ήθελε να εργαστεί απαραίτητα ως κοινωνικός λειτουργός (βλ. Σχήμα 3). Επιπλέον, το 19.2% των φοιτητών/τριών δήλωσε ότι θα ήθελε να κάνει μεταπτυχιακό στη κοινωνική εργασία και το 25.4% δήλωσε ότι θα ήθελε να κάνει μεταπτυχιακό σε συναφές πεδίο με τη κοινωνική εργασία. Το 9.8% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι θα ήθελε να δώσει κατατακτήριες εξετάσεις για την απόκτηση άλλου βασικού πτυχίου, ενώ ένας συμμετέχοντας δήλωσε ότι θα ήθελε να συνεχίσει τις σπουδές του με ένα διδακτορικό.

Σχήμα 3. Μελλοντικά σχέδια των φοιτητών.

Ως εκ τούτου, μπορεί να διαπιστωθεί ότι η πλειοψηφία των φοιτητών/τριών του τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης, είτε θα ήθελε να εργαστεί πάνω στο συγκεκριμένο αντικείμενο σπουδών ή θα ήθελε να συνεχίσει τις σπουδές στο ίδιο ή σε συναφές πεδίο με τη κοινωνική εργασία. Σε συνδυασμό με τα παραπάνω αποτελέσματα, διαπιστώνεται ότι οι φοιτητές/τριες εκείνοι/ες που ανήκουν στο τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης αλλά δεν παρουσιάζουν έντονο ενδιαφέρον για το αντικείμενο της Κοινωνικής Εργασίας, αποτελούν ένα μικρό μόνο ποσοστό.

Σύμφωνα με το Πίνακα 6, το 42.2% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι υπάρχουν τουλάχιστον πολλές πιθανότητες να βρουν δουλειά ως κοινωνικοί λειτουργοί. Ωστόσο, το 46.5% δήλωσε ότι είναι εξίσου πιθανό να βρουν και να μη βρουν δουλειά ως κοινωνικοί λειτουργοί, και το 11.2% δήλωσε ότι υπάρχουν λίγες ή καθόλου πιθανότητες να βρουν δουλειά ως κοινωνικοί λειτουργοί.

Τα αποτελέσματα αυτά συνάδουν στο ότι υπάρχει έντονη αβεβαιότητα μεταξύ των φοιτητών/τριών του τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης ως προς την επαγγελματική τους αποκατάσταση στο πεδίο των σπουδών τους.

Πίνακας 6

Απόψεις των φοιτητών/τριών για το επαγγελματικό τους μέλλον ως κοινωνικοί λειτουργοί

Πως βλέπετε το επαγγελματικό σας μέλλον ως κοινωνικός λειτουργός;	Συχνότητα	Ποσοστό
Πιθανότατα θα βρω δουλειά ως κοινωνικός λειτουργός	41	21.9
Υπάρχουν πολλές πιθανότητες να βρω δουλειά ως κοινωνικός λειτουργός	38	20.3
Είναι εξίσου πιθανό να βρω και να μη βρω δουλειά ως κοινωνικός λειτουργός	87	46.5
Υπάρχουν λίγες πιθανότητες να βρω δουλειά ως κοινωνικός λειτουργός	15	8.0

3.2.5. Αξιολόγηση γενικών κριτηρίων επιλογής επαγγέλματος

Στη συνέχεια της έρευνας ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να αξιολογήσουν μία σειρά από παράγοντες που συντέλεσαν στην ιεράρχηση των τμημάτων κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού ως προς τη σημαντικότητά τους. Οι φοιτητές/τριες που συμμετείχαν στην έρευνα αξιολόγησαν κάθε ένα από τους παράγοντες αυτούς σε μία πενταβάθμια κλίμακα, με τις απαντήσεις τους να κινούνται στο εύρος «Καθόλου σημαντικό» (με αντίστοιχο βαθμό το 1) έως «Πάρα πολύ σημαντικό» (με αντίστοιχο βαθμό το 5). Επομένως, μεγαλύτερος μέσος όρος των απαντήσεων αντιστοιχούσε σε μεγαλύτερο βαθμό σημαντικότητας του αντίστοιχου παράγοντα για την ιεράρχηση των τμημάτων κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού. Στο Πίνακα 7 περιέχονται οι απαντήσεις των συμμετεχόντων, καθώς και οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των βαθμολογιών των παραγόντων.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, διαπιστώθηκε ότι οι παράγοντες που διαδραματίζουν τον πιο καθοριστικό ρόλο για την ιεράρχηση των τμημάτων κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού είναι το ενδιαφέρον για τα αντίστοιχα επαγγέλματα, η προσωπική επιθυμία των φοιτητών/τριών για την εισαγωγή τους στη τριτοβάθμια εκπαίδευση και η δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης, εφόσον οι μέσοι όροι που αντιστοιχούσαν στις απαντήσεις αυτές ήταν 4.33, 4.26 και 3.73 αντιστοίχως. Πιο συγκεκριμένα, το 85.1% των συμμετεχόντων αξιολόγησε ως τουλάχιστον πολύ σημαντικό το ενδιαφέρον για τα συγκεκριμένα επαγγέλματα για την επιλογή των αντίστοιχων τμημάτων κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού. Ομοίως, το 83.5% των συμμετεχόντων αξιολόγησε ως τουλάχιστον πολύ σημαντική τη προσωπική επιθυμία για εισαγωγή στη τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τέλος, το 62.6% των συμμετεχόντων αξιολόγησε ως τουλάχιστον πολύ σημαντική τη δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης.

Αντιθέτως, οι παράγοντες που διαδραματίζουν τον λιγότερο καθοριστικό ρόλο για την ιεράρχηση των τμημάτων κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού βρέθηκαν να είναι οι προσδοκίες των γονέων και οι θέσεις των τμημάτων των

προηγούμενων ετών σε συνδυασμό με τους βαθμούς που οι φοιτητές/τριες συγκέντρωσαν, αφού οι μέσοι όροι που αντιστοιχούσαν στις απαντήσεις αυτές ήταν 2.24 και 2.85 αντιστοίχως. Αναλυτικότερα, μόνο το 17.6% των ερωτηθέντων αξιολόγησε ως τουλάχιστον πολύ σημαντικές τις προσδοκίες των γονέων για την ιεράρχηση των τμημάτων κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού. Αντίστοιχα, το 35.8% των ερωτηθέντων αξιολόγησε ως τουλάχιστον πολύ σημαντικές τις θέσεις των τμημάτων των προηγούμενων ετών σε συνδυασμό με τους βαθμούς που αυτοί/ές συγκέντρωσαν.

Τέλος, σύμφωνα με το Πίνακα 7, οι παράγοντες που διαδραματίζουν σχετικά ουδέτερο ρόλο για την ιεράρχηση των τμημάτων κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού, είναι η τοποθεσία εγκατάστασης των τμημάτων, η οικονομική κατάσταση της οικογένειας και οι συνθήκες εργασίας, εφόσον οι μέσοι όροι που αντιστοιχούσαν στις απαντήσεις αυτές ήταν ίσοι με 3.03, 3.28 και 3.18 αντιστοίχως.

Πίνακας 7

Αξιολόγηση γενικών κριτηρίων για την ιεράρχηση των τμημάτων κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ	M.O.	T.A.
Ενδιαφέρον για τα συγκεκριμένα επαγγέλματα	1 (0.5%)	3 (1.6%)	23 (12.3%)	62 (33.2%)	97 (51.9%)	4.33	0.859
Η προσωπική μου επιθυμία εισαγωγής στη τριτοβάθμια εκπαίδευση	4 (2.1%)	7 (3.7%)	19 (10.2%)	59 (31.6%)	97 (51.9%)	4.26	0.994
Η δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης	5 (2.7%)	13 (7.0%)	51 (27.3%)	71 (38.0%)	46 (24.6%)	3.73	1.028
Η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς μου	23 (12.3%)	24 (12.8%)	46 (24.6%)	61 (32.6%)	32 (17.1%)	3.28	1.269

Οι συνθήκες εργασίας	17 (9.1%)	27 (14.4%)	60 (32.1%)	62 (33.2%)	19 (10.2%)	3.18	1.148
Η τοποθεσία εγκατάστασης των τμημάτων	22 (11.8%)	35 (18.7%)	60 (32.1%)	46 (24.6%)	22 (11.8%)	3.03	1.216
Οι θέσεις των τμημάτων των προηγούμενων ετών σε συνδυασμό με τους βαθμούς που συγκέντρωσα	40 (21.4%)	26 (13.9%)	53 (28.3%)	53 (28.3%)	14 (7.5%)	2.85	1.270
Οι προσδοκίες των γονέων μου	68 (36.4%)	48 (25.7%)	36 (19.3%)	18 (9.6%)	15 (8.0%)	2.24	1.287

3.2.6. Αξιολόγηση κριτηρίων φοίτησης στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

Στην συνέχεια, εξετάστηκε η σημαντικότητα ορισμένων παραγόντων στη λήψη της απόφασης των συμμετεχόντων να φοιτήσουν στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας. Όπως και στη προηγούμενη ερώτηση, οι φοιτητές/τριες που συμμετείχαν στην έρευνα αξιολόγησαν κάθε ένα από τους παράγοντες αυτούς σε μία πενταβάθμια κλίμακα, με τις απαντήσεις τους να κυμαίνονται από «Καθόλου σημαντικό» (με αντίστοιχο βαθμό το 1) έως «Πάρα πολύ σημαντικό» (με αντίστοιχο βαθμό το 5). Επομένως, μεγαλύτερος μέσος όρος των απαντήσεων αντιστοιχούσε σε μεγαλύτερο βαθμό σημαντικότητας του αντίστοιχου παράγοντα για τη λήψη της απόφασης για φοίτηση στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας. Στο Πίνακα 8 περιέχονται οι απαντήσεις των συμμετεχόντων, όπως επίσης οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των βαθμολογιών των παραγόντων.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις που συλλέχθηκαν, ο πιο καθοριστικός παράγοντας στη διαμόρφωση της απόφασης για φοίτηση στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, ήταν το ενδιαφέρον των φοιτητών/τριών για το ανθρωποκεντρικό περιεχόμενο του επαγγέλματος της κοινωνικής εργασίας, εφόσον ο μέσος όρος που αντιστοιχούσε στην απάντηση αυτή ήταν ίσος με 4.32. Αναλυτικότερα, η συντριπτική

πλειονηφία των συμμετεχόντων αξιολόγησε ως τουλάχιστον πολύ σημαντικό το παράγοντα αυτό για την επιλογή του τμήματος (89.3%).

Ως δευτερεύοντες, αλλά αρκετά σημαντικοί, παράγοντες αξιολογήθηκαν, βάσει των βαθμολογιών που έδωσαν οι συμμετέχοντες, η αναγκαιότητα του επαγγέλματος της κοινωνικής εργασίας για την ανακούφιση των θυμάτων της οικονομικής κρίσης, το ενδιαφέρον για τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών του τμήματος, η ελπίδα για επαγγελματική αποκατάσταση και η τοποθεσία εγκατάστασης του τμήματος (κοντά στο τόπο διαμονής της οικογένειας).

Ως ουδέτεροι παράγοντες στη διαμόρφωση της απόφασης για φοίτηση στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, αξιολογήθηκαν οι συνθήκες εργασίας του κοινωνικού λειτουργού, καθώς και η οικονομική κατάσταση των οικογενειών των συμμετεχόντων που αποτελεί εμπόδιο στη προσπάθεια των φοιτητών/τριών να εισαχθούν σε άλλο τμήμα.

Τέλος, τα λιγότερο σημαντικά κριτήρια για τη λήψη της απόφασης των συμμετεχόντων να φοιτήσουν στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, ήταν η δυνατότητα δωρεάν σίτισης, η δυνατότητα δωρεάν διαμονής στις εστίες και η ελπίδα για μεταγραφή σε αντίστοιχο τμήμα πανεπιστημίου, εφόσον οι μέσοι όροι που αντιστοιχούσαν στις απαντήσεις αυτές ήταν ίσοι με 1.47, 1.52 και 1.72 αντίστοιχα.

Πίνακας 8

Αξιολόγηση κριτηρίων φοίτησης στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ	M.O.	T.A.
Ενδιαφέρον για το ανθρωποκεντρικό περιεχόμενο του επαγγέλματος της Κ.Ε	0 (0.0%)	1 (0.5%)	17 (9.1%)	80 (42.8%)	87 (46.5%)	4.32	0.806
Η αναγκαιότητα του επαγγέλματος της Κ.Ε για την ανακούφιση των θυμάτων της οικονομικής κρίσης	9 (4.8%)	15 (8.0%)	55 (29.4%)	66 (35.3%)	41 (21.9%)	3.60	1.095

Το ενδιαφέρον μου για μαθήματα που υπάρχουν στο πρόγραμμα σπουδών του τμήματος	10 (5.3%)	37 (19.8%)	33 (17.6%)	63 (33.7%)	43 (23.0%)	3.48	1.224
Η ελπίδα για δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης	2 (1.1%)	19 (10.2%)	77 (41.2%)	69 (36.9%)	19 (10.2%)	3.43	0.886
Η τοποθεσία εγκατάστασης του τμήματος (που βρίσκεται κοντά στον τόπο διαμονής της οικογένειας μου)	9 (4.8%)	28 (15.0%)	50 (26.7%)	72 (38.5%)	23 (12.3%)	3.30	1.172
Η οικονομική κατάσταση της οικογένειας μου που δεν μου επιτρέπει να προσπαθήσω να εισαχθώ σε άλλο τμήμα	13 (7.0%)	61 (32.6%)	48 (25.7%)	51 (27.3%)	13 (7.0%)	2.93	1.098
Οι συνθήκες εργασίας του κοινωνικού λειτουργού	22 (11.8%)	83 (44.4%)	37 (19.8%)	35 (18.7%)	9 (4.8%)	2.59	1.086
Η ελπίδα ότι ίσως πάρω μεταγραφή	78 (41.7%)	86 (46.0%)	17 (9.1%)	4 (2.1%)	1 (0.5%)	1.72	0.767
Η δυνατότητα δωρεάν διαμονής μου στις εστίες	92 (49.2%)	91 (48.7%)	2 (1.1%)	1 (0.5%)	0 (0.0%)	1.52	0.562
Η δυνατότητα δωρεάν σίτισης	98 (52.4%)	88 (47.1%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	1.47	0.511

Επομένως, μπορεί να διαπιστωθεί ότι οι παράγοντες που συντελούν στη λήψη της απόφασης των φοιτητών/τριών του τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης να φοιτήσουν στο τμήμα αυτό, πηγάζουν κυρίως από το προσωπικό τους ενδιαφέρον για το συγκεκριμένο πεδίο σπουδών και εργασίας, σε αντίθεση με τους οικονομικούς παράγοντες, οι οποίοι βρίσκονται πολύ χαμηλότερα στην ιεραρχία των κριτηρίων βάσει των οποίων αυτοί επιλέγουν το μελλοντικό τους πεδίο απασχόλησης.

3.2.7. Σύγκριση μεταξύ της επιρροής της οικονομικής κρίσης στην οικονομική κατάσταση των οικογενειών των φοιτητών και της οικονομικής ενίσχυσης που οι φοιτητές λαμβάνουν

Διερευνήθηκε αν υπάρχει συνάφεια μεταξύ α) του βαθμού επιρροής της οικονομικής κρίσης στην οικονομική κατάσταση των οικογενειών των συμμετεχόντων, η οποία θεωρήθηκε ως ανεξάρτητη μεταβλητή και β) της μείωσης της παρεχόμενης οικονομικής ενίσχυσης των συμμετεχόντων από τις οικογένειές τους, η οποία θεωρήθηκε ως εξαρτημένη. Χρησιμοποιήθηκε το μη παραμετρικό κριτήριο Kruskal-Wallis. Επειδή, όμως διαπιστώθηκε, ότι στην κατηγορία «καθόλου» της ανεξάρτητης μεταβλητής υπήρχε 1 μόνο υποκείμενο και στην κατηγορία «λίγο» 12 μόνο υποκείμενα, έγινε ανακωδικοποίηση των τιμών της με τρεις τελικά κατηγορίες: την κατηγορία «καθόλου έως μέτρια» με 63 φοιτητές/τριες, την κατηγορία «πολύ» με 84 και την κατηγορία «πάρα πολύ» με 40 φοιτητές/τριες Τα αποτελέσματα του ελέγχου εμφανίζονται στον πίνακα 9.

Από τα δεδομένα του πίνακα 9, διαπιστώνεται ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση ανάμεσα στην επιρροή της οικονομικής κρίσης στην οικογένεια και τη μείωση της παρεχόμενης οικονομικής ενίσχυσης από την οικογένεια ($p=0.000$). Η εφαρμογή του post hoc στατιστικού κριτηρίου του Bonferroni, έδειξε ότι: α) ο μέσος όρος της κατηγορίας «Καθόλου έως μέτρια» (2,42) διαφοροποιείται σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο από το μέσο όρο της κατηγορίας «Πολύ» (3,32), εφόσον το επίπεδο σημαντικότητας βρέθηκε $p=0.000$, β) ο μέσος όρος της κατηγορίας «Καθόλου έως μέτρια» (2,42) διαφοροποιείται σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο από το μέσο όρο της κατηγορίας «Πάρα πολύ» (3,68), εφόσον το επίπεδο σημαντικότητας βρέθηκε $p=0.000$, ενώ αντίθετα, γ) ο μέσος όρος της κατηγορίας «Πολύ» (3,32) δεν διαφοροποιείται σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο από το μέσο όρο της κατηγορίας «Πάρα πολύ» (3,68), εφόσον το επίπεδο σημαντικότητας βρέθηκε $p=0.462$.

Από τις παραπάνω διαπιστώσεις, προκύπτει το λογικό συμπέρασμα ότι για όσους/ες φοιτητές/τριες η οικονομική κρίση δεν επηρέασε σε σημαντικό βαθμό την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους (από καθόλου έως μέτρια), δεν μειώθηκε και η οικονομική τους ενίσχυση από την οικογένεια λόγω κρίσης.

Πίνακας 9

Σχέση της επιρροής της οικονομικής κρίσης στην οικογένεια με τη μείωση της παρεχόμενης οικονομικής ενίσχυσης από την οικογένεια

	ΕΠΙΡΡΟΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ						Ε.Σ.Σ.*	
	Καθόλου έως μέτρια		Πολύ		Πάρα πολύ			
	μ.ο.	τ.α.	μ.ο.	τ.α.	μ.ο.	τ.α.	K-W X ²	p
Μείωση της παρεχόμενης οικονομικής ενίσχυσης από την οικογένεια	2,42	0,80	3,42	0,93	3,68	1,14	49,677	0.000

3.2.8 Σχέση φύλου, μορφωτικού επιπέδου γονέων και τύπου καταγωγής με τα γενικά κριτήρια επιλογής επαγγέλματος

Αρχικά διερευνήθηκε αν υπάρχει συνάφεια μεταξύ φύλου και των 8 γενικών κριτηρίων επιλογής επαγγέλματος. Χρησιμοποιήθηκε το κριτήριο Mann-Whitney U και δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών ως προς τα γενικά κριτήρια επιλογής επαγγέλματος.

Στη συνέχεια διερευνήθηκε αν υπάρχει συνάφεια μεταξύ μορφωτικού επιπέδου πατέρα και γενικών κριτηρίων επιλογής επαγγέλματος. Χρησιμοποιήθηκε το κριτήριο Kruskal-Wallis H. Δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ μορφωτικού επιπέδου του πατέρα και των 8 γενικών κριτηρίων επιλογής επαγγέλματος. Επομένως, διαπιστώνεται ότι το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα δεν διαφοροποιεί τα γενικά κριτήρια επιλογής επαγγέλματος.

Τέλος, διερευνήθηκε αν υπάρχει σχέση μεταξύ του τόπου καταγωγής και των γενικών κριτηρίων επιλογής επαγγέλματος. Η διερεύνηση έγινε με την εφαρμογή του στατιστικού κριτηρίου Kruskal-Wallis H. Διαπιστώθηκε ότι σε ένα μόνο γενικό κριτήριο επιλογής επαγγέλματος υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά των μέσων όρων των τεσσάρων τόπων καταγωγής (πίνακας 10). Πρόκειται για το κριτήριο «Η τοποθεσία εγκατάστασης των τμημάτων» (K-W $X^2=8,262$, $p=0.041$). Η εφαρμογή του post hoc στατιστικού κριτηρίου του Bonferroni, έδειξε ότι η στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των διαφόρων τόπων καταγωγής που επισημάνθηκε προηγουμένως, οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι ο μέσος όρος της κατηγορίας «Πόλη έως 50.000 κατοίκους» (3,49) διαφοροποιείται σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο από το μέσο όρο της κατηγορίας «Χωριό – μικρή πόλη» (2,86), εφόσον το επίπεδο σημαντικότητας βρέθηκε $p=0.020$. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις δυαδικών ελέγχων δεν εντοπίστηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές (π.χ. η σύγκριση της κατηγορίας «Πόλη έως 50.000 κατοίκους» με την κατηγορία «Μεγάλο αστικό κέντρο» έδωσε επίπεδο σημαντικότητας $p=0.657>0.05$).

Πίνακας 10

Σχέση τόπου καταγωγής και κριτηρίων επιλογής επαγγέλματος

ΓΕΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ								Ε.Σ.Σ.*	
	Χωριό - μικρή πόλη		Πόλη έως 50.000		Μεγάλη πόλη		Μεγάλο αστικό κέντρο			
	μ.ο.	τ.α.	μ.ο.	τ.α.	μ.ο.	τ.α.	μ.ο.	τ.α.	K-W X^2	p
Η τοποθεσία εγκατάστασης των τμημάτων	2,86	1,219	3,49	1,180	3,00	1,069	3,06	0,998	8,262	0.041

* Έλεγχος Στατιστικής Σημαντικότητας

3.2.9 Σχέση φύλου και κριτηρίων φοίτησης στο Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

Στην παρούσα υποενότητα διερευνήθηκε αν υπάρχει σχέση μεταξύ φύλου και κριτηρίων φοίτησης στο Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας. Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε με το στατιστικό κριτήριο Mann-Whitney U. Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα 11, εντοπίζονται στατιστικά σημαντικές διαφορές σε 3 από τα 10 σχετικά κριτήρια. Πρόκειται για τα κριτήρια «Η αναγκαιότητα του επαγγέλματος της Κ.Ε για την ανακούφιση των θυμάτων της οικονομικής κρίσης» ($Z=-3,309$, $p=0.001$), «Η ελπίδα για δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης» ($Z=-2,359$, $p=0.018$) και «Η δυνατότητα δωρεάν σίτισης» ($Z=-2,340$, $p=0.019$). Από τα αναλυτικά στοιχεία του πίνακα 11 διαπιστώνεται επίσης ότι και στις τρεις περιπτώσεις κριτηρίων που εντοπίστηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ γυναικών και ανδρών, οι μέσοι όροι των γυναικών ήταν υψηλότεροι από τους αντίστοιχους μέσους όρους των ανδρών, όπως φαίνεται από τις τιμές των μέσων όρων στον πίνακα 11

Πίνακας 11

Σχέση φύλου και κριτηρίων φοίτησης στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΦΥΛΟ				Ε.Σ.Σ.*	
	Γυναίκες		Άνδρες		M-W Z	p
	μ.ο.	τ.α.	μ.ο.	τ.α.		
Η αναγκαιότητα του επαγγέλματος της Κ.Ε για την ανακούφιση των θυμάτων της οικονομικής κρίσης	3,71	1,050	3,00	0,978	- 3,309	0.001
Η ελπίδα για δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης	3,51	0,843	3,04	0,806	- 2,359	0.018
Η δυνατότητα δωρεάν σίτισης	1,51	0,502	1,25	0,442	- 2,340	0.019

* Έλεγχος Στατιστικής Σημαντικότητας

3.2.10 Σχέση του βαθμού επιρροής της οικονομικής κρίσης στην κατάσταση της οικογένειας με τα γενικά κριτήρια επιλογής επαγγέλματος (ιεράρχηση τμημάτων στη συμπλήρωση του μηχανογραφικού)

Στη συνέχεια μελετήθηκε η συνάφεια μεταξύ του βαθμού επιρροής της οικονομικής κρίσης στην κατάσταση της οικογένειας και των 8 γενικών κριτηρίων επιλογής επαγγέλματος και πιο συγκεκριμένα με την ιεράρχηση των τμημάτων κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού. Ως ανεξάρτητη μεταβλητή θεωρήθηκε η μεταβλητή «βαθμός επιρροής της οικονομικής κρίσης στην οικονομική κατάσταση της οικογένειας» και ως εξαρτημένες οι 8 μεταβλητές που αφορούσαν στα γενικά κριτήρια επιλογής επαγγέλματος. Για τον στατιστικό έλεγχο, εφαρμόστηκε το μη παραμετρικό κριτήριο Kruskal-Wallis. Επειδή, όμως, όπως επισημάνθηκε και προηγουμένως, διαπιστώθηκε ότι στην κατηγορία «καθόλου» της ανεξάρτητης μεταβλητής υπήρχε 1 μόνο υποκείμενο και στην κατηγορία «λίγο» 12 μόνο υποκείμενα, έγινε ανακωδικοποίηση των τιμών της με τρεις τελικά κατηγορίες: την κατηγορία «καθόλου έως μέτρια» με 63 φοιτητές/τριες, την κατηγορία «πολύ» με 84 και την κατηγορία «πάρα πολύ» με 40 φοιτητές/τριες.

Από τα 8 γενικά κριτήρια, σε 1 μόνο εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική σχέση με τη μεταβλητή «βαθμός επιρροής της οικονομικής κρίσης στην οικονομική κατάσταση της οικογένειας» (πίνακας 12). Πρόκειται για το κριτήριο «Η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς μου» ($p=0.031$). Από τις τιμές των μέσων όρων, διαπιστώνεται αρχικά ότι, όσο πιο έντονη είναι η επιρροή της οικονομικής κρίσης στα οικονομικά της οικογένειας τόσο πιο σημαντικό είναι για τους/τις φοιτητές/τριες ως κριτήριο ιεράρχησης των τμημάτων κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού, η οικονομική κατάσταση της οικογένειας.

Πίνακας 12

Σχέση του βαθμού επιρροής της οικονομικής κρίσης στην οικογένεια με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας ως κριτήριο ιεράρχησης τμημάτων στο μηχανογραφικό

ΓΕΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΙΕΡΑΡΧΗΣΗΣ	ΕΠΙΡΡΟΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	Ε.Σ.Σ.*
-------------------------------	---	---------

ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΙΚΟ	Καθόλου έως μέτρια		Πολύ		Πάρα πολύ			
	μ.ο.	τ.α.	μ.ο.	τ.α.	μ.ο.	τ.α.	K-W X ²	p
Η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς μου	3,02	1,30	3,30	1,27	3,73	1,01	6,971	0.031

Η εφαρμογή του post hoc στατιστικού κριτηρίου του Bonferroni, έδειξε ότι η στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών της μεταβλητής «βαθμός επιρροής της οικονομικής κρίσης στην οικονομική κατάσταση της οικογένειας», οφείλεται στο ότι ο μέσος όρος της κατηγορίας «Καθόλου έως μέτρια» (3,02) διαφοροποιείται σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο από το μέσο όρο της κατηγορίας «Πάρα πολύ» (3,73), εφόσον το επίπεδο σημαντικότητας βρέθηκε $p=0.014$. Αντίθετα, στις υπόλοιπες περιπτώσεις δυαδικών ελέγχων δεν εντοπίστηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές. Δηλαδή, δεν εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική διαφορά των μέσων όρων μεταξύ των κατηγοριών «Πολύ» και «Πάρα πολύ» ($p=0.225$) αλλά ούτε και μεταξύ των κατηγοριών «Καθόλου έως μέτρια» και «Πολύ» ($p=0.499$).

3.2.11 Σχέση του βαθμού μείωσης της οικονομικής ενίσχυσης του φοιτητή λόγω οικονομικής κρίσης με τα γενικά κριτήρια επιλογής επαγγέλματος (ιεράρχηση τμημάτων στη συμπλήρωση του μηχανογραφικού)

Τέλος, μελετήθηκε η συνάφεια μεταξύ του βαθμού μείωσης της οικονομικής ενίσχυσης του φοιτητή λόγω οικονομικής κρίσης και των 8 γενικών κριτηρίων επιλογής επαγγέλματος και πιο συγκεκριμένα με την ιεράρχηση των τμημάτων κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού. Ως ανεξάρτητη μεταβλητή θεωρήθηκε η μεταβλητή «βαθμός μείωσης της οικονομικής ενίσχυσης του φοιτητή λόγω οικονομικής κρίσης». Διαπιστώθηκε, μάλιστα, ότι όλες οι κατηγορίες της μεταβλητής περιλαμβάνουν ικανοποιητικό αριθμό φοιτητών/τριών και συνεπώς δεν απαιτείται κάποια ανακωδικοποίηση τιμών. Ως εξαρτημένες μεταβλητές, θεωρήθηκαν οι 8 μεταβλητές που αφορούσαν στα γενικά κριτήρια επιλογής επαγγέλματος. Για τον στατιστικό έλεγχο, εφαρμόστηκε το μη παραμετρικό κριτήριο Kruskal-Wallis.

Από τα 8 γενικά κριτήρια, σε 1 μόνο εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική σχέση με τη μεταβλητή «βαθμός μείωσης της οικονομικής ενίσχυσης του φοιτητή λόγω οικονομικής κρίσης» (πίνακας 13). Πρόκειται και πάλι για το κριτήριο «Η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς μου» ($p=0.020$).

Πίνακας 13

Σχέση του βαθμού μείωσης της οικονομικής ενίσχυσης του φοιτητή λόγω οικονομικής κρίσης με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας ως κριτήριο ιεράρχησης τμημάτων στο μηχανογραφικό

ΓΕΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΙΕΡΑΡΧΗΣΗΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΙΚΟ	ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΟΥ ΦΟΙΤΗΤΗ										Ε.Σ.Σ.*	
	Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Πολύ		Πάρα πολύ		K-W X ²	p
	μ.ο ·	τ.α ·	μ.ο ·	τ.α ·	μ.ο ·	τ.α ·	μ.ο ·	τ.α ·	μ.ο ·	τ.α ·		
Η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς μου	2,7 6	1,1 5	2,7 3	1,2 5	3,4 1	1,2 6	3,5 1	1,1 4	3,5 0	1,4 6	11,6 38	0.0 20

Η εφαρμογή του post hoc στατιστικού κριτηρίου του Bonferroni, έδειξε ότι η στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών της μεταβλητής «βαθμός μείωσης της οικονομικής ενίσχυσης του φοιτητή λόγω οικονομικής κρίσης», οφείλεται στο ότι ο μέσος όρος της κατηγορίας «Λίγο» (2,73) διαφοροποιείται σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο από το μέσο όρο της κατηγορίας «Πολύ» (3,51), εφόσον το επίπεδο σημαντικότητας βρέθηκε $p=0.045$. Αντίθετα, στις υπόλοιπες 9 περιπτώσεις δυαδικών ελέγχων (πχ. η κατηγορία «Καθόλου» με την κατηγορία «Λίγο» ή η κατηγορία «Καθόλου» με την κατηγορία «Πάρα πολύ», κ.λπ.) δεν εντοπίστηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 Συμπεράσματα – Συζήτηση

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνήσει τις απόψεις των φοιτητών του τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, αναφορικά με τις σπουδές τους στο τμήμα της Κοινωνικής εργασίας εν μέσω κοινωνικό-οικονομικής κρίσης.

Αναφορικά με τα δημογραφικά δεδομένα των ερωτώμενων, από την ανάλυση των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας προέκυψε ότι το δείγμα αποτέλεσαν 187 φοιτητές/τριες του Τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. Οι περισσότεροι ερωτώμενοι είναι γυναίκες(162) σε σχέση με τους άντρες(25). Η πλειοψηφία του δείγματος ανήκει στην ηλικιακή κατηγορία από 22 έως 25 ετών και ως εκ τούτου η πλειοψηφία του δείγματος είναι άγαμοι. Αναφορικά με το έτος σπουδών η πλειοψηφία του δείγματος φοιτά στο τέταρτο έτος. Όσον αφορά στη χώρα προέλευσης οι περισσότεροι ερωτώμενοι είναι Έλληνες και τα περισσότερα χρόνια έχουν ζήσει σε χωριό ή μικρή πόλη. Μόνο ένα μικρό ποσοστό δήλωσε ότι έχει ζήσει κυρίως σε μεγάλη πόλη ή σε μεγάλο αστικό κέντρο.

Όσον αφορά στο μορφωτικό επίπεδο των γονιών τους (τόσο για τους πατέρες όσο και για τις μητέρες των ερωτώμενων) οι περισσότεροι δήλωσαν ότι είναι απόφοιτοι Λυκείου και ακολουθούν οι απόφοιτοι της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Αναφορικά με το επάγγελμα των γονιών τους, οι περισσότεροι είναι ελεύθεροι επαγγελματίες και ακολουθούν οι γεωργοί, οι κτηνοτρόφοι και η ενασχόληση με την αλιεία, ενώ οι περισσότερες μητέρες ασχολούνται με τα οικιακά και ακολουθεί η ενασχόληση στον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα. Όσον αφορά στη μονιμότητα του επαγγέλματος των γονιών τους οι περισσότεροι ερωτώμενοι ανέφεραν ότι οι πατεράδες τους έχουν μόνιμη απασχόληση σε αντίθεση με τις μητέρες τους των οποίων η εργασία δεν είναι μόνιμη.

Οι περισσότεροι ερωτώμενοι δε διαμένουν μόνιμα στην Κομοτηνή με αποτέλεσμα να ενοικιάζουν σπίτι για τις σπουδές τους. Ακολουθούν οι ερωτώμενοι που συγκατοικούν, που διαμένουν σε εστία, που φιλοξενούνται από συγγενείς ή φίλους και τέλος αυτοί που μένουν στη Θράκη και μετακινούνται στην Κομοτηνή. Αναφορικά με τα έξοδα διαμονής τους, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δήλωσε ότι αυτά καλύπτονται από την οικογένεια, ακολουθούν αυτοί που καλύπτουν μόνοι τους

τα έξοδα και τέλος αυτοί που καλύπτουν τα έξοδά τους τόσο με τη βοήθεια της οικογένειάς τους, όσο και με προσωπική εργασία.

Στο θέμα της οικονομικής κρίσης, η πλειοψηφία των φοιτητών δήλωσε ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει πολύ την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους. Ωστόσο, παρόλο που η οικονομική κατάσταση των οικογενειών των φοιτητών/τριών πλήττεται σε αρκετά μεγάλο βαθμό από την οικονομική κρίση, το ποσό που δαπανάται για τις σπουδές τους δεν μειώνεται στον ίδιο βαθμό. Το παραπάνω υποδηλώνει τη σημασία που αποδίδουν οι γονείς στις σπουδές των παιδιών τους.

Οι περισσότεροι φοιτητές κάνουν χρήση εκπαιδευτικών μέσων λόγω της ιδιότητάς τους ως φοιτητές (π.χ. χρήση ΠΑΣΟ, δωρεάν σίτιση στο εκπαιδευτικό ίδρυμα, διαμονή σε εστία, στεγαστικό επίδομα για τη διαμονή τους στη περιοχή της Κομοτηνής). Οι πηγές στήριξης που οι περισσότεροι φοιτητές χρησιμοποιούν λιγότερο είναι, η απασχόληση στο εκπαιδευτικό ίδρυμα και η χρήση του γραφείου διασύνδεσης, τα μαθήματα ξένων γλωσσών ή πληροφορικής και η μεταγραφή σε αντίστοιχο τμήμα κοντά στο τόπο διαμονής της οικογένειας.

Σε γενικές γραμμές, οι φοιτητές υποστηρίζουν ότι οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται σε μέτριο βαθμό, λόγω της οικονομικής κατάστασης. Ωστόσο, λίγοι είναι οι φοιτητές που αναγκάζονται να εργαστούν παράλληλα με τις σπουδές τους. Αναλυτικά η πλειοψηφία των ερωτώμενων δεν έχει χάσει μαθήματα στη σχολή επειδή έπρεπε να εργαστεί. Παρόλα αυτά υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό (26.7%) σύμφωνα με το οποίο υπάρχει πιθανός κίνδυνος εγκατάλειψης των σπουδών τους λόγω της δύσκολης οικονομικής κατάστασης. Επίσης, ένα μικρό, αλλά άξιο αναφοράς ποσοστό (1.6%) δήλωσε ότι υπάρχει άμεσος κίνδυνος εγκατάλειψης των σπουδών τους λόγω της δύσκολης οικονομικής κατάστασης. Κατ' επέκταση όσον αφορά στην οικονομική κρίση και την εγκατάλειψη των σπουδών των φοιτητών αρκετοί ήταν εκείνοι που δήλωσαν ότι υφίσταται τέτοιος κίνδυνος.

Μία πρώτη προσέγγιση για τη διερεύνηση της στάσης των φοιτητών/τριών του Τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης προς το επάγγελμα της Κοινωνικής Εργασίας, πραγματοποιήθηκε με την εξέταση της σειράς προτίμησης του τμήματος στα μηχανογραφικά δελτία των συμμετεχόντων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, για τους περισσότερους το συγκεκριμένο τμήμα βρισκόταν στις πέντε

πρώτες επιλογές τους, ακολουθούν όσοι είχαν δηλώσει το τμήμα ως πρώτη επιλογή και λίγοι ήταν εκείνοι που δήλωσαν ότι το συγκεκριμένο τμήμα βρισκόταν στις μεσαίες ή στις τελευταίες επιλογές.

Το παραπάνω, αν συσχετισθεί με το γεγονός ότι οι περισσότεροι ερωτώμενοι είναι γυναίκες δικαιολογείται και βάσει της έρευνας της Γωνιά (2008), η οποία συμπεράνει πως το επάγγελμα διαχωρίζεται, τόσο από τους γονείς, όσο και από τους μαθητές ανάλογα με το φύλο. Όσα επαγγέλματα χαρακτηρίζονται περισσότερο κατάλληλα για γυναίκες αναφέρονται κυρίως στη φροντίδα και στην προσφορά προς άλλους.

Επίσης, οι περισσότεροι υποψήφιοι δήλωσαν πως αν είχαν και δεύτερη ευκαιρία να φοιτήσουν σε άλλο τμήμα, πάλι θα επέλεγαν το τμήμα της Κοινωνικής Εργασίας, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι περισσότεροι υποψήφιοι είναι ικανοποιημένοι. Για αυτό, οι περισσότεροι ερωτώμενοι ως μελλοντικά σχέδια έχουν την εργασιακή τους απασχόληση ως Κοινωνικοί Λειτουργοί ή τη συνέχιση των σπουδών τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο σε συναφές πεδίο με τη κοινωνική εργασία.

Ωστόσο, παρόλο που οι φοιτητές κάνουν σχέδια για το μέλλον, οι περισσότεροι γνωρίζουν καλά ότι υπάρχει κίνδυνος να μην μπορέσουν να βρουν εργασία πάνω στο αντικείμενό τους λόγω της οικονομικής κρίσης και της αύξησης της ανεργίας. Σύμφωνα εξάλλου με την Εφημερίδα Το Βήμα (2015), η ανεργία στους νέους εμφανίζει υψηλότερα ποσοστά, σχετικά με την ανεργία των ώριμων ηλικιακών ομάδων. Ως εκ τούτου, η ανεργία των νέων αυξάνεται ταχύτερα στη διάρκεια της οικονομικής ύφεσης, ενώ μειώνεται ταχύτερα στη φάση της ανάκαμψης.

Οι συμμετέχοντες αξιολόγησαν μία σειρά από παράγοντες που συντέλεσαν στην ιεράρχηση των τμημάτων κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού ως προς τη σημαντικότητά τους. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, διαπιστώθηκε ότι οι παράγοντες που διαδραματίζουν τον πιο καθοριστικό ρόλο για την ιεράρχηση των τμημάτων κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού είναι το ενδιαφέρον για τα αντίστοιχα επαγγέλματα, η προσωπική επιθυμία των φοιτητών/τριών για την εισαγωγή τους στη Τριτοβάθμια εκπαίδευση και η δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης. Το παραπάνω έρχεται σε πλήρη συμφωνία με το Career Development Center (2015), βάσει του οποίου οι άνθρωποι επιλέγουν ένα επάγγελμα βάσει των εργασιακών τους αξιών καθώς προτιμούν να

εργάζονται σε επιχειρήσεις, οι αξίες και η κουλτούρα των οποίων συντάσσονται με την δική τους.

Οι παράγοντες που διαδραματίζουν τον λιγότερο καθοριστικό ρόλο για την ιεράρχηση των τμημάτων κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού βρέθηκαν να είναι οι προσδοκίες των γονέων και οι θέσεις των τμημάτων των προηγούμενων ετών σε συνδυασμό με τους βαθμούς που οι φοιτητές/τριες συγκέντρωσαν. Αναφορικά με τις προσδοκίες των γονέων, τα ευρήματα της παρούσης μελέτης δε συνάδουν με τα ευρήματα άλλων μελετών όπως της Μιχαλού (2011) βάσει της οποίας τα παιδιά επηρεάζονται από τις φιλοδοξίες που τρέφουν οι γονείς τους για αυτά. Όσο πιο υψηλές είναι οι φιλοδοξίες των γονέων για τα παιδιά τους, τόσο υψηλότερες φιλοδοξίες έχουν και τα ίδια τα παιδιά για τον εαυτό τους. Επίσης οι Δεληγιάννη κ.α. (2015) διαπίστωσαν ότι οι γονείς καθοδηγούν τα παιδιά τους στην επιλογή επαγγέλματος, και κυρίως τα αγόρια καθώς το θεωρούν υποχρέωσή τους. Μάλιστα η έρευνα συμπέρανε ότι οι προσδοκίες και οι κατευθύνσεις που έδιναν οι γονείς στα παιδιά, θεωρούνταν από τους γονείς σύμφωνες και από τα παιδιά τους. Τέλος ο Φακιολάς (1999) συμπέρανε πως ακόμα και η επιλογή της Δέσμης κάποιων μαθητών ήταν κυρίως επιλογή των γονέων τους.

Τέλος, οι παράγοντες που δε φαίνεται να διαδραματίζουν ιδιαίτερο ρόλο για την ιεράρχηση των τμημάτων κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού, είναι η τοποθεσία εγκατάστασης των τμημάτων, η οικονομική κατάσταση της οικογένειας και οι συνθήκες εργασίας.

Παρόλα αυτά η παρούσα έρευνα, συμπέρανε ότι οι πιο καθοριστικοί παράγοντες για τους φοιτητές του τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης για την ιεράρχηση των τμημάτων κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού είναι κατά κύριο λόγο προσωπικοί, ενώ οι εξωτερικοί παράγοντες διαδραματίζουν δευτερεύοντα ρόλο (τοποθεσία εγκατάστασης των τμημάτων, οικονομική κατάσταση της οικογένειας, συνθήκες εργασίας, προσδοκίες γονέων).

Τέλος, εξετάστηκε η σημαντικότητα ορισμένων παραγόντων στη λήψη της απόφασης των συμμετεχόντων να φοιτήσουν στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας. Ο πιο καθοριστικός παράγοντας στη διαμόρφωση της απόφασης για φοίτηση στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, ήταν το ενδιαφέρον των φοιτητών/τριών για το ανθρωποκεντρικό περιεχόμενο του επαγγέλματος της κοινωνικής εργασίας..

Σύμφωνα εξάλλου με τη βιβλιογραφική μας επισκόπηση το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας θεωρείται επάγγελμα με υψηλές ανθρώπινες αξίες.

Ως δευτερεύοντες, αλλά αρκετά σημαντικοί, παράγοντες αξιολογήθηκαν, η αναγκαιότητα του επαγγέλματος της κοινωνικής εργασίας για την ανακούφιση των θυμάτων της οικονομικής κρίσης. Σύμφωνα εξάλλου με την έρευνα του Rosenberg (1957 οπ. αν. Λεμονάκη, κ.α, 2012), οι σπουδαστές του τμήματος της Κοινωνικής Εργασίας επέλεξαν το συγκεκριμένο τμήμα λόγω της δυνατότητας που τους προσφέρει να βοηθούν τους ανθρώπους στην επίλυση των προβλημάτων τους. Επίσης η έρευνα του Pins (1963 οπ. αν. Λεμονάκη, κ.α, 2012) έδειξε ότι οι σπουδαστές της Κοινωνικής Εργασίας επιλέγουν το συγκεκριμένο τμήμα καθώς επιθυμούν να επιφέρουν κοινωνική αλλαγή, αρέσκονται να προσφέρουν στους συνανθρώπους τους και έχουν ιδανικά για μια καλύτερη κοινωνία. Άλλοι δευτερεύοντες παράγοντες που αξιολογήθηκαν ήταν το ενδιαφέρον για τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών του τμήματος, η ελπίδα για επαγγελματική αποκατάσταση και η τοποθεσία εγκατάστασης του τμήματος (κοντά στο τόπο διαμονής της οικογένειας).

Οι παράγοντες που δε διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της απόφασης για φοίτηση στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, αξιολογήθηκαν οι συνθήκες εργασίας του κοινωνικού λειτουργού, καθώς και η οικονομική κατάσταση των οικογενειών των συμμετεχόντων.

Τέλος, τα λιγότερο σημαντικά κριτήρια για τη λήψη της απόφασης των συμμετεχόντων να φοιτήσουν στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, ήταν η δυνατότητα δωρεάν σίτισης, η δυνατότητα δωρεάν διαμονής στις εστίες και η ελπίδα για μεταγραφή σε αντίστοιχο τμήμα πανεπιστημίου.

Από τα παραπάνω διαπιστώνεται ότι οι παράγοντες που συντελούν στη λήψη της απόφασης των φοιτητών/τριών του τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης να εισαχθούν στο τμήμα αυτό, πηγάζουν κυρίως από το προσωπικό τους ενδιαφέρον για το συγκεκριμένο πεδίο σπουδών και εργασίας, σε αντίθεση με τους άλλους παράγοντες, οι οποίοι βρίσκονται πολύ χαμηλότερα στην ιεραρχία των κριτηρίων βάσει των οποίων αυτοί επιλέγουν το μελλοντικό τους πεδίο απασχόλησης. Σύμφωνα εξάλλου με τους Βίκη & Παπάνη (2007 οπ. αν. Μακρυγιάννη, 2008), πολλοί είναι οι σπουδαστές της Κοινωνικής Εργασίας που επιλέγουν το συγκεκριμένο επάγγελμα λόγω προσωπικού ενδιαφέροντος.

Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν τα συμπεράσματα από τις συσχετίσεις που πραγματοποιήθηκαν. Συγκεκριμένα όσον αφορά στη σχέση οικονομική κρίση – οικονομική κατάσταση της οικογένειας των φοιτητών και οικονομική ενίσχυση των φοιτητών διαπιστώθηκε ότι όσες οικογένειες δεν έχουν πληγεί από την οικονομική κρίση ή έχουν πληγεί σε μέτριο βαθμό συνεχίζουν να ενισχύουν το ίδιο οικονομικά τα παιδιά τους – φοιτητές.

Αναφορικά με τη σχέση φύλο – μορφωτικό επίπεδο γονιών- τόπος καταγωγής και επιλογή επαγγέλματος φοιτητών διαπιστώθηκε ότι τα παραπάνω δεν επηρεάζουν την επιλογή επαγγέλματος. Το παραπάνω έρχεται σε αντίθεση με την έρευνα της Γωνιά (2008) σύμφωνα με την οποία οι έφηβοι διαμορφώνουν τις προσδοκίες τους ανάλογα με την κοινωνική τους θέση, που σε μεγάλο βαθμό καθορίζεται από το επίπεδο των γονέων τους. Οι έφηβοι και οι γονείς που ανήκουν σε υψηλά κοινωνικά στρώματα έχουν μεγαλύτερες επαγγελματικές φιλοδοξίες, οι έφηβοι και οι γονείς που ανήκουν σε μεσαία κοινωνικά στρώματα έχουν συνήθως μικρότερες επαγγελματικές φιλοδοξίες και οι έφηβοι και οι γονείς που ανήκουν σε εισοδηματικά χαμηλά κοινωνικά στρώματα επιζητούν μια σύντομη εκπαίδευση που θα δώσει στο νέο τη δυνατότητα της άμεσης εισαγωγής του στον παραγωγικό χώρο της εργασίας. Επίσης αναφορικά με τον τόπο διαμονής τα ευρήματα της παρούσης έρχονται σε αντίθεση με τη βιβλιογραφική μας ανασκόπηση που αναφέρει ότι ο τόπος διαμονής επηρεάζει τις επαγγελματικές επιλογές των μαθητών και πολλές φορές αντικατοπτρίζει το κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο της οικογένειας και τις εκπαιδευτικές επιλογές του μαθητή. Κάτι τέτοιο δεν παρουσιάστηκε στην έρευνά μας αλλά το αντίθετο. Ο τόπος διαμονής δεν επηρέασε την επιλογή επαγγέλματος των φοιτητών.

Όσον αφορά στο φύλο και στην επιλογή του τμήματος της κοινωνικής εργασίας διαπιστώθηκε ότι οι γυναίκες κυρίως επιλέγουν το επάγγελμα αυτό για να ανακουφίσουν τα θύματα της οικονομικής κρίσης. Αναφορικά με την προτίμηση των γυναικών ως προς το συγκεκριμένο επάγγελμα έρευνες (Γωνιά –Μπαμνίου κ.α., 2008; Ανάλεκτα, 2015) έχουν αναδείξει ότι οι γυναίκες επιλέγουν επαγγέλματα που προσφέρουν φροντίδα σε άλλους. Σύμφωνα επίσης με τον Μακρυγιάννη (2008) το επάγγελμα της Κοινωνικής εργασίας, λόγω του ότι συνδέεται με τη φροντίδα έχει χαρακτηριστεί ως γυναικείο επάγγελμα.

Επίσης όσο πιο έντονη είναι η επιρροή της οικονομικής κρίσης στα οικονομικά της οικογένειας τόσο πιο σημαντικό είναι για τους φοιτητές η δήλωση

του συγκεκριμένου τμήματος, προφανώς διότι βρίσκεται κοντά στον τόπο διαμονής τους και ως εκ τούτου δε θα απαιτούνται πολλά έξοδα. Τέλος όταν η οικογένεια δεν μπορεί να ενισχύσει οικονομικά το φοιτητή τότε επιλέγει να δηλώσει το συγκεκριμένο τμήμα προφανώς για το λόγο που αναφέρθηκε παραπάνω. Σύμφωνα εξάλλου με τους Akkök & Watts (2003) το ύψος του εισοδήματος των οικογενειών μαθητών του δευτεροβάθμιου σχολείου μπορεί να καθορίσει ποια καριέρα επιλέγει ο μαθητής κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής στιγμής στη ζωή του, επιλογές που θα καθορίσουν ένα μεγάλο μέρος του μέλλοντος του μαθητή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσσες

- Adams, K., Hean, S., Sturgis, P., & Clark, J. M., (2006), Investigating the factors influencing professional identity of first-year health and social care students, *Learning in Health and Social Care*, 5(2), 55-68.
- Akbulut, A.Y., and Looney, C. A. (2007). *Their Aspirations Are Our Possibilities: Inspiring Students to Pursue Computing Degrees*. Communications of the ACM
- Akkök, F., & Watts, A. G. (2003). *Public Policies and Career Development: A Framework for the Design of Career Information, Guidance and Counselling Services in Developing and Transition Countries. Country Report on Turkey*. World Bank. March.
- Alutu, A.N.G. (2001). Vocational Guidance. Masters Degree classroom lecturer notes. University of Benin. Unpublished. University of Benin.
- Arvey, R. D., McCall, B. P., Bouchard, T. J., Taubman, P., & Cavanaugh, M. A. (1994). Genetic influences on job satisfaction and work values. *Personality and Individual Differences*, 17(1), 21-33.
- Bellamy, J. L., Mullen, E. J., Satterfield, J. M., Newhouse, R. P., Ferguson, M., Brownson, R. C., Spring, B., (2013), Implementing evidence-based practice education in social work: a Trans disciplinary approach, *Research on Social Work Practice*, 23(4), 426-436
- Creed, P. A., Muller, J., & Patton, W. (2003). Leaving high school: The influence and consequences for psychological well-being and career-related confidence. *Journal of Adolescence*, 26, 295-311
- Dobson, L. K., Gardner, M. K., Metz, A. J., & Gore, P. A. (2014). The Relationship Between Interests and Values in Career Decision Making The Need for an Alternative Method of Measuring Values. *Journal of Career Assessment*, 22(1), 113-122.
- Fitch, A., & Anderson, A. (2014). Parental Gender Stereotypes: Effects on Children's Toy Selection and Emotional Responses

- Flores, L. Y., & O'Brien, K. M. (2002). The career development of Mexican American women: A test of social cognitive career theory. *Journal of Counseling Psychology, 49*, 14-27.
- Hooley, Graham, Nigel Piercy, and Brigitte Nicoulaud (2012), *Marketing Strategy and Competitive Positioning* (5th Ed), Essex, England: Prentice Hall.
- Javeau, C.(2000). Η έρευνα με ερωτηματολόγιο, το εγχειρίδιο του ερευνητή. Αθήνα: τυπωθήτω.
- Johnson, M. K., Sage, R. A., & Mortimer, J. T. (2012). Work values, early career difficulties, and the US economic recession. *Social psychology quarterly, 75*(3), 242-267.
- Keller, L. M., Bouchard, T. J., Arvey, R. D., Segal, N. L., & Dawis, R. V. (1992). Work values: Genetic and environmental influences. *Journal of Applied Psychology, 77*(1), 79.
- Li, C., & Kerpelman, J. (2007). Parental Influences on Young Women's Certainty about Their Career Aspirations. *Sex Roles, 56*(1), 105-115
- Narotzky, S., & Besnier, N. (2014). Crisis, Value, and Hope: Rethinking the Economy. *Current Anthropology, 55*(S9), S4-S16.
- Patiniotis, N., & Stavroulakis, D. (1997). The development of vocational education policy in Greece: a critical approach. *Journal of European Industrial Training, 21* (6/7), 192 - 202
- Sandrin, S., & Short-Meyerson, K. (2013). Parental influences on attitudes toward physical sciences and pre-engineering: Impact of gender, ethnicity, parent occupation and socioeconomic status. In *Engage Everyone: Building an Inclusive Climate for Diverse Communities of Women in STEM*.
- Sharf, R. S. (2006). *Applying career development theory to counseling*. (4th ed.). Belmont, CA: Thomson Wadsworth.

- Sortheix, F. M., Dietrich, J., Chow, A., & Salmela-Aro, K. (2013). The role of career values for work engagement during the transition to working life. *Journal of Vocational Behavior*, 83(3), 466-475.
- Werbel, J. D. (2000). Relationships among career exploration, job search intensity, and job search effectiveness in graduating college students. *Journal of Vocational Behavior*, 57, 379-394.

Ελληνόγλωσσες

- Γουβιάς Δ. (2010). *Διαχρονική Εξέλιξη των Ανισοτήτων Πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (1993-2004): Ενδείξεις για Αντιστροφή των Τάσεων μετά την Εφαρμογή της «Μεταρρύθμισης Αρσένη»*, Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, Τεύχος 132-133
- Γωνίδα –Μπαμνίου, Ε., Δεληγιάννη –Κουϊμτζή, Β., Κιοσέογλου, Γ., Ψάλτη, Α., Κουϊμτζή, Ε., & Ζαφειρόπουλος, Κ. (2008). Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές εφήβων: Διερεύνηση των αντιλήψεων στα θέματα ισότητας των δύο φύλων της ελληνικής σχολικής κοινότητας (μαθητές/τριες, εκπαιδευτικοί, γονείς). Έκθεση των αποτελεσμάτων της έρευνας σε εθνικό επίπεδο. Τόμος Α. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
- Γωνίδα, Ε. (2008). *Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές εφήβων: Διερεύνηση των αντιλήψεων στα θέματα ισότητας των δύο φύλων της ελληνικής σχολικής κοινότητας (μαθητές/ριες, εκπαιδευτικοί γονείς*. Θεσσαλονίκη
- Καραμεσίνη Μ. (2011). *Οικονομικά της Εργασίας*, Αθήνα
- Μιχαλού, Α. (2011). Γονείς και έφηβοι μπροστά στη λήψη επαγγελματικής απόφασης. Πάτρα [μεταπτυχιακή εργασία

- Μονιούκας Φ. (2011). Εκπαιδευτικές προτιμήσεις των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η περίπτωση του Πανεπιστημίου Πατρών. *Academia*, 1(1), 176-196
- Παλαιολόγου, Ι., & Κασσάρ, Γ. (2003). Εκτίμηση του μεγέθους της παραοικονομίας στην Ελλάδα 1960-2000. *Σπουδαί*, 53(3), 14-36
- Πάντα, Δ. (1988). *Οι επαγγελματικές επιλογές των νέων. Κοινωνιολογική προσέγγιση στην επίδραση της οικογένειας και της ομάδας των ομηλίκων στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις των νέων*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής
- Ρήγα, Α-Β. (2003). Το κουτί της Πανδώρας. Οικογένεια και η διαπολιτισμική της ταυτότητα σήμερα. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Σιδηροπούλου –Δημακάκου, Δ. (2008). Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Ταρασίδου, Ε. (2010). *Ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση: εμπειρική διερεύνηση στην Κύπρο*. Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
- Φακιολάς, Ν. (1999). «Η πρόωρη εγκατάλειψη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και εργασία μαθητών στην περιοχή Αττικής». Πανεπιστήμιο Πειραιά-ΕΚΚΕ, *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 108

Πηγές Διαδικτύου

Ξενόγλωσσες διαδικτύου

- Career Development Center (2015). Clarifying Your Work Values: Knowing What's Most Important to You. Ανακτημένο από: <https://studentaffairs.stanford.edu/sites/default/files/cdc/files/Values.pdf> [πρόσβαση 9-10-2015]
- Narotzky, S., & Besnier, N. (2014). Crisis, Value, and Hope: Rethinking the Economy. *Current Anthropology*, 55(S9), S4-S16. Ανακτημένο από: <http://www.jstor.org/stable/10.1086/676327> [πρόσβαση 9-10-2015]

Ελληνόγλωσσες διαδικτύου

- Ευροκερδος (2015). Στην Ελλάδα οι πιο πολλοί άνεργοι πτυχιούχοι. Ανακτημένο από: <http://www.eurokerdos.com/?p=16361> [πρόσβαση 16-10-2015]
- Ανάλεκτα (2015) Τεύχος 4. Επαγγελματικές επιλογές: Αποφασίζουν διαφορετικά μαθητές και μαθήτριες. Ανακτημένο από: http://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/isotita_fylou/dimgymn/arxeia/ekpedeu-si/EpistimonikaArthra/Epagelmatikesepiloges.pdf [πρόσβαση 9-10-2015]
- Βίκη, Α., & Παπάνης, Ε. (2007). Πορίσματα έρευνας για την επιλογή επαγγέλματος. Ανακτημένο από: http://epapanis.blogspot.gr/2007/09/blog-post_3804.html [πρόσβαση 9-10-2015]
- Δεληγιάννη, Β., Μαζηρίδου, Ε., & Κιοσέογλου Γ. (2015). Οι προσδοκίες των γονέων για το μέλλον των παιδιών τους: διαμορφώνοντας τις ταυτότητες φύλου στο οικογενειακό πλαίσιο. Ανακτημένο από: http://1epas-kalam.thess.sch.gr/files/PROSDOKIES_TON_GONEON.pdf [πρόσβαση 9-10-2015]
- ΕΛΣΤΑΤ (2014) Έρευνα Εργατικού Δυναμικού. Ανακτημένο από: http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/BUCKET/A0101/PressReleases/A0101_SJO02_DT_MM_12_2014_01_F_GR.pdf [πρόσβαση στις 30-8-2015]
- Κάτσικας, Χ. (2015). Πτυχίο στην ανεργία - μάστερ στην ετεροαπασχόληση η χώρα μας. Ανακτημένο από: <http://www.look4studies.com/default.asp?pid=19&langID=1&nwid=336> [πρόσβαση 16-10-2015]
- Κέφης, Β. (2010). Το μανάτζμεντ του Δημόσιου τομέα στην Ελλάδα. Ανακτημένο από: <http://blogs.eliamep.gr/vassiliskefis/to-manatzment-tou-dimosiou-tomea-stin-ellada/> [πρόσβαση 9-10-2015]
- Λιανός Θ. Π. (2003). Η ετεροαπασχόληση. Ανακτημένο από: <http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=149524> [πρόσβαση 9-10-2015]
- Μουζέλης, Ν. (2006). Οι εκπαιδευτικές ανισότητες. Ανακτημένο από: <http://www.tovima.gr/opinions/article/?aid=170968> [πρόσβαση στις 8-10-2015]
- Οικονόμου, Α. (2015). Ανεργία... μια ακόμα ιδιότητα. Ανακτημένο από: <https://reboundersatworklife.wordpress.com/2013/10/01/%CF%84%CE%B1-%CE%BD%CE%BF%CF%8D%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B1->

[%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B1%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%AF%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1/](#) [πρόσβαση 16-10-2015]

- Παππά, Μ. (2011). *Ο ρόλος της οικογένειας ως καθοριστικού παράγοντα επιρροής του ατόμου στην επιλογή επαγγέλματος*. Ανακτημένο από: http://grasep-1lyk-patras.blogspot.gr/2011/06/blog-post_5872.html [πρόσβαση 9-10-2015]
- Παρούτσας, Δ. (2015). *Ο ρόλος της οικογένειας στην ανάπτυξη του παιδιού*. Ανακτημένο από: <http://paroutsas.jmc.gr/family/index.htm> [πρόσβαση στις 6-9-2015]
- ΤΕΙ Αθήνας (2015). Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας. Ανακτημένο από: <http://www.teiath.gr/seyp/socialwork/categories.php?id=37766&lang=el> [πρόσβαση 9-10-2015]
- Τσουκαλάς, Κ. (2012). *Η ελληνική κοινωνία μπροστά στην ευρωπαϊκή διγλωσσία*. Ανακτημένο από: <https://enthemata.wordpress.com/2012/02/12/tsoukalas-3/> [πρόσβαση 9-10-2015]
- Φιλιππίδης, Χ., (2015), *Νέο Σύστημα Πανελλαδικών*, [Online] Ανακτήθηκε από: http://xkfilippidis.blogspot.gr/2013/08/blog-post_12.html [Πρόσβαση 2-12-2015]
- Χριστοδουλάκη, Ι., & Στάθης, Ε. (2015). *Η ανταγωνιστικότητα των δυναμικών κλάδων της ελληνικής οικονομίας. Η αναγκαιότητα για διασύνδεση των στρατηγικών ανάπτυξης*. Ανακτημένο από: <http://www.hba.gr/5Ekdosis/UplPDFs//sylltomos14/257-288%20Xristodoulaki-Stathis%202014.pdf> [πρόσβαση 9-10-2015]

‘Παράρτημα’
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

A. ΑΤΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1) Φύλο:

- α) γυναίκα β) άντρας

2) Ηλικία:

- α) 18- 21 β) 22-25 γ) 26-29 δ) 30 και άνω

3) Έτος σπουδών:

- α) 1^ο β) 2^ο γ) 3^ο δ) 4^ο ε) άνω του 4ου

4) Οικογενειακή κατάσταση

- α) άγαμος β) έγγαμος γ) συζώ

5) Χώρα καταγωγής:

.....

6) Η περιοχή που έχετε ζήσει τα περισσότερα χρόνια της ζωής σας είναι:

- α) χωριό/ μικρή επαρχιακή πόλη (έως 10000 κατοίκους)
β) πόλη έως 50000
γ) μεγάλη πόλη (πάνω από 50000)
δ) μεγάλο αστικό κέντρο (Αθήνα- Θεσσαλονίκη)

B. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

7) Μορφωτικό επίπεδο γονέων

	Πατέρας	Μητέρα
Απόφοιτος δημοτικού		
Απόφοιτος γυμνασίου		
Απόφοιτος λυκείου		
Τριτοβάθμια εκπαίδευση		
Κάτοχος μεταπτυχιακού		

8) Ποια είναι η κύρια απασχόληση των γονέων σας

	Πατέρας	Μητέρα
α) Ανώτερα διευθυντικά στελέχη δημοσίου/ ιδιωτικού τομέα		
β) Μεσαία στελέχη δημοσίου/ ιδιωτικού τομέα		
γ) Κατώτερα στελέχη δημοσίου/ ιδιωτικού τομέα		
δ) Ελεύθεροι επαγγελματίες		
ε) έμποροι, επιχειρηματίες		
στ) γεωργοί, κτηνοτρόφοι, αλιείς		
ζ) ανειδίκευτοι εργάτες		
η) ειδικευμένοι εργάτες		
θ) άνεργοι		
ι) οικιακή απασχόληση		
κ) άλλο		

9) Τύπος εργασιακής σχέσης γονέων (Μια απάντηση-σε περίπτωση περισσότερων της μιας απασχόλησης αναφερθείτε στην κύρια απασχόλησή):

	Πατέρας	Μητέρα
Μόνιμος		
Με σύμβαση		
Ωρομίσθιος		
Εκπαιδευόμενος/ εργαζόμενος με πρόγραμμα ΟΑΕΔ		

Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ

10) Η οικογένεια σας διαμένει στην Κομοτηνή ή σε άλλη περιοχή της Θράκης;

- α) ναι, διαμένει στην Κομοτηνή
- β) ναι, διαμένει σε άλλη περιοχή της Θράκης
- γ) όχι, δεν διαμένει στην Κομοτηνή ή σε άλλη περιοχή της Θράκης

11) Εάν δεν διαμένετε στην Κομοτηνή με ποιο τρόπο έχετε λύσει το στεγαστικό σας;

- α) νοικιάζω μόνος/η μου
- β) συγκατοικώ
- γ) διαμένω σε εστία
- δ) φιλοξενούμαι από συγγενείς/ φίλους
- ε) διαμένω σε άλλη περιοχή της Θράκης και μετακινούμαι

12) Τα έξοδα διαβίωσης σας καλύπτονται από:

- α) οικογένεια
- β) προσωπική εργασία
- γ) και τα δυο
- δ) άλλο, τι.....

13) Σε ποιο βαθμό η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς σας;

- α) καθόλου
- β) λίγο
- γ) μέτρια
- δ) πολύ
- ε) πάρα πολύ

14) Εάν σας στηρίζει οικονομικά η οικογένεια σας, η οικονομική ενίσχυση που σας παρέχει σε ποιο βαθμό έχει μειωθεί λόγω της οικονομικής κρίσης;

α) καθόλου β) λίγο γ) μέτρια δ) πολύ ε) πάρα πολύ

15) Κάνετε χρήση κάποιων από τις παρακάτω πηγές στήριξης από την πολιτεία/ εκπαιδευτικό ίδρυμα;

α) στέγαση σε εστία/ στεγαστικό επίδομα

β) σίτιση

γ) φοιτητικό δάνειο

δ) υποτροφία

ε) μεταγραφή σε αντίστοιχο τμήμα κοντά στον τόπο διαμονής της οικογένειας

στ) υγειονομική περίθαλψη / ασφάλιση ανασφάλιστων φοιτητών

ζ) ακαδημαϊκή ταυτότητα (πάσο)

η) απασχόληση στο εκπαιδευτικό ίδρυμα/ χρήση γραφείου διασύνδεσης

θ) μαθήματα ξένων γλωσσών/ πληροφορικής

ι) όχι, καμία

16) Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι καλύπτονται οι προσωπικές σας ανάγκες από την οικονομική σας κατάσταση;

α) καθόλου β) λίγο γ) μέτρια δ) πολύ ε) πάρα πολύ

17) Έχετε αναγκαστεί ποτέ να ζητήσετε αναστολή των σπουδών σας για οικονομικούς λόγους;

α) ναι β) όχι

18) Σας έχει συμβεί να μην παρακολουθείτε μαθήματα της σχολής σας επειδή είστε αναγκασμένοι να εργάζεστε;

α) ναι β) όχι

19) Υπάρχει κίνδυνος εγκατάλειψης των σπουδών σας λόγω της δύσκολης οικονομικής κατάστασης;

- α) όχι δεν υπάρχει κίνδυνος
- β) υπάρχει άμεσος κίνδυνος
- γ) υπάρχει πιθανός κίνδυνος

Δ. ΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

20) Σε ποια σειρά προτίμησης ήταν το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας στο μηχανογραφικό;

- α) πρώτη επιλογή
- β) στις πέντε πρώτες επιλογές
- γ) στις μεσαίες επιλογές
- δ) στις τελευταίες επιλογές

21) Υπήρξε άλλη ανεπιτυχής προσπάθεια για εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση;

- α) ναι
- β) όχι

22) Αν σήμερα σας δινόταν η ευκαιρία να φοιτήσετε σε άλλο τμήμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τι θα κάνατε;

- α) θα εξακολουθούσα τη φοίτηση μου στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας
- β) θα φοιτούσα σε τμήμα του Πανεπιστημίου (αναφέρατε ποιο.....)
- γ) θα φοιτούσα σε τμήμα του ΤΕΙ (αναφέρατε ποιο

23) Μετά την αποφοίτηση σας θέλετε να :

- α) να εργαστείτε ως κοινωνικός λειτουργός
- β) να μην εργαστείτε απαραίτητα ως κοινωνικός λειτουργός
- γ) να κάνετε μεταπτυχιακό στην κοινωνική εργασία
- δ) να κάνετε μεταπτυχιακό σε συναφές πεδίο με την κοινωνική εργασία
- ε) να δώσετε κατατακτήριες για απόκτηση άλλου βασικού πτυχίου
- στ) άλλο.....

24) Πώς βλέπετε το επαγγελματικό σας μέλλον ως κοινωνικός λειτουργός;

- α) πιθανότατα θα βρω δουλειά ως κοινωνικός λειτουργός
- β) υπάρχουν πολλές πιθανότητες να βρω δουλειά ως κοινωνικός λειτουργός
- γ) είναι εξίσου πιθανό να βρω και να μην βρω δουλειά ως κοινωνικός λειτουργός
- δ) υπάρχουν λίγες πιθανότητες να βρω δουλειά ως κοινωνικός λειτουργός
- ε) δεν θα βρω δουλειά ως κοινωνικός λειτουργός

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

25) Αξιολογείστε τη σημαντικότητα που είχαν για εσάς τα παρακάτω κριτήρια στην ιεράρχηση των τμημάτων κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού (από 1: καθόλου σημαντικό έως 5: πάρα πολύ σημαντικό)

	Καθόλου (1)	Λίγο (2)	Μέτρια (3)	Πολύ (4)	Πάρα πολύ (5)
Ενδιαφέρον για τα συγκεκριμένα επαγγέλματα					
Η τοποθεσία εγκατάστασης των τμημάτων					
Η δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης					
Η οικονομική κατάσταση της οικογένειας μου					
Οι προσδοκίες των γονέων μου					
Οι συνθήκες εργασίας					
Η προσωπική μου επιθυμία εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση					
Οι θέσεις των τμημάτων των προηγούμενων ετών σε συνδυασμό με τους βαθμούς που συγκέντρωσα					

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

26) Αξιολογείστε σε ποιο βαθμό τα παρακάτω κριτήρια επηρέασαν την απόφασή σας να φοιτήσετε στο τμήμα κοινωνικής εργασίας (από 1 καθόλου σημαντικό έως 5 πάρα πολύ σημαντικό)

	Καθόλου (1)	Λίγο (2)	Μέτρια (3)	Πολύ (4)	Πάρα πολύ (5)
Ενδιαφέρον για το ανθρωποκεντρικό περιεχόμενο του επαγγέλματος της Κ.Ε					
Η αναγκαιότητα του επαγγέλματος της Κ.Ε για την ανακούφιση των θυμάτων της οικονομικής κρίσης					
Η ελπίδα για δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης					
Η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς μου που δεν μου επιτρέπει να προσπαθήσω να εισαχθώ σε άλλο τμήμα					
Η δυνατότητα δωρεάν σίτισης					
Η δυνατότητα δωρεάν διαμονής μου στις εστίες					
Η ελπίδα ότι ίσως πάρω μεταγραφή					
Η τοποθεσία εγκατάστασης του τμήματος (που βρίσκεται κοντά στον τόπο διαμονής της οικογένειάς μου)					
Οι συνθήκες εργασίας του κοινωνικού λειτουργού					
Το ενδιαφέρον μου για μαθήματα που υπάρχουν στο πρόγραμμα σπουδών του					

τμήματος					
----------	--	--	--	--	--